N.° 291. A.° 1862.

ZATURDAG 6 DECEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer. . . . . - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een **BIJVOEGSEL.**

BERIGT.

Van heden af zal deze COURANT **gratis** worden toegezonden aan hen die zich tegen *1 Januarij 1863* daarop abonneren.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van ROTTERDAM brengen bij deze ter kennis der ingezetenen, dat de Commissie, die in vorige jaren wel op zich heeft willen nemen, om aan de behoeftige klasse der burgerij gedurende het wintersaisoen een versterkend en verwarmend voedsel uit te reiken, zich wederom even edelmoedig en belangeloos bereid heeft verklaard, om ook gedurende den aanstaanden winter, zich met die *Spijsuitdeeling* aan de armen onder hunne medeburgers te belasten, ingeval zij door ruime en genoegzame inschrijvingen hiertoe wederom in staat zal worden gesteld, tot welk einde de biljetten van inschrijving aan de huizen der inwoners zullen worden rondgebragt en binnen eenige dagen weder zullen worden afgehaald.

Burgemeester en Wethouders achten het onnoodig om het nuttige en heilzame van eenen maatregel, door de ondervinding sedert lang genoegzaam gestaafd, bij deze te betoogen, maar vertrouwen dat ook nu weder de meer gegoede ingezetenen, gedreven door dankbaarheid voor hetgeen zij zelven mogen genieten en door liefde voor den naasten, zich evenzeer als te voren zullen beijveren om van het hunne, door onbekrompene inschrijvingen, aan hunne minvermogende medeburgers mede te deelen.

Rotterdam den 5 December 1862.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
de Secretaris, J. L. NIERSTRASZ. *de Burgemeester*, J. F. HOFFMAN.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 4 *december*. — Z. K. H. de Prins van Wallis is gisteren namiddag ten drie ure te Dover aangekomen met het regerings-yacht Vivid, kommandant Allen, waarmede hij ten een ure Calais verliet. Eene talrijke menigte was op de kade te zamen gestroomd, zoodra men vernomen had dat de Prins werd verwacht. Men had dit zoo lang mogelijk verzwegen, omdat de Prins met zoo weinig mogelijk opspraak wenschte te landen. Z. K. H. zag er zeer welvarend uit. Hij vertrok onmiddellijk met een expres-trein naar Londen.

— In een brief uit Leipzig wordt gemeld, dat aan den heer Weber, die na een langdurig verblijf in Australië in zijne woonplaats is teruggekeerd, door het acclimatatie-genootschap te Melbourne is opgedragen alle levende spreeuwen en musschen die hij magtig worden kan derwaarts te zenden. In Australië, vooral in Victoria, worden namelijk door de insekten zulke verwoestingen aangerigt, dat men tot dit middel zijne toevlugt nemen moet om het kwaad te stuiten. In de maand maart zal eene menigte van deze vogels door den heer Weber worden verzonden.

FRANKRIJK.

PARIJS 4 December.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Italië biedt ons tegenwoordig een treurig schouwspel aan en geeft te gelijkertijd aan Europa eene les, welke het te hopen is dat vruchten moge dragen. Ricasoli was gevallen, omdat zijne krachtige persoonlijkheid den Koning eenigen angst inboezemde, even als onze Koning Lodewijk Philips vroeger als hêt ware benaauwd was van Casimir Périer; hij was gevallen omdat hij geen lust had slechts het blind werktuig van de Fransche staatkunde te zijn. Wat hij niet heeft willen doen, is door Ratazzi beproefd; maar Italië kon het niet vergeten dat deze zijne portefeuille eigenlijk in Frankrijk is gaan halen, en dat hij natuurlijk de gevolgen moest dragen als hij getrouw bleef aan het bondgenootschap met Frankrijk. Hij is bij het publiek in discrediet geraakt en gestruikeld, omdat hij den volksgeest niet meer vertegenwoordigde. Uwe lezers zullen zich herinneren dat ik altijd den val van Ricasoli als een groot onheil voor Italië heb beschouwd. Ten blijke dat ik daarin gelijk had, moge strekken dat hij thans nog de eenige man is, die de magt in handen kan nemen en wien het mogelijk zou zijn te regeren zonder schade te doen aan de constitutionele vrijheden. Maar het valt zeer te betwijfelen of Ricasoli wel zou verlangen weder aan het bewind te komen, op dit oogenblik en in een zoo moeijelijken toestand, beide uit een staatkundig en finantieel oogpunt.

Zelfs schijnt men nog niet met zekerheid te weten wie er zal kunnen gevonden worden om zich te belasten met de zamenstelling van een nieuw Kabinet. Dat is de wel verdiende kastijding voor het Italiaansche Gouvernement, dat zich geheel op sleeptouw liet nemen door de Fransche Regering. Het is een tegenhanger voor Aspromonte; de overwinnaar van gisteren is de verslagene van heden, en Garibaldi, van zijne wonde hersteld, zal het staatkundig tooneel wel weder betreden zoodra Ratazzi het zal verlaten hebben.

Het wordt volkomen bevestigd dat de maandag te Londen gehouden familieraad zich formeel heeft verklaard tegen de troonsbestijging van Prins Alfred in Griekenland. Daardoor is dus ééne moeijelijkheid uit den weg geruimd; maar ze zijn het alle nog niet, en 't is niet zoo volkomen zeker dat de drie beschermende Mogendheden het in alle opzigten eens zijn, en ook dan nog, als dat waar was, konden zij later wel weder tot verdeeldheid geraken over de keus van een candidaat.

Luidens de hier uit Noord-Amerika ontvangene tijdingen zouden de afgevaardigden in de Zuidelijke Staten zich ten gunste van een wapenstilstand verklaren. Eene andere depêche meldt — zoo als men mij verzekert, ofschoon ik ze nog in geen onzer dagbladen zag opgenomen — dat er te New-York eene groote meeting is gehouden, waarin eene motie zou zijn aangenomen, strekkende om tot President Lincoln het verzoek te rigten, den oorlog te verklaren aan Groot-Brittanje. La France maakt van dat gerucht melding en grijpt de gelegenheid aan om er op te laten volgen: „Dit feit bewijst hoe groot tegenwoordig in de Vereenigde Staten de haat van de Volksmassa tegen de Engelschen is."

La France is in hooge mate anti-Engelsch; in de oogen van dat blad is Engeland steeds het „perfide Albion," en het spitst zich altijd slechts op ééne zaak: de vernedering van onze overburen. Het besluit der te New-York gehoudene meeting, aangenomen dat het ons daaromtrent gewordene berigt juist is, laat zich trouwens zeer gemakkelijk verklaren uit de omstandigheid dat de Engelschen onder verdenking liggen van de neutraliteit te schenden en den uitvoer van katoen uit het Zuiden in de hand te werken.

Onze binnenlandsche nieuwstijdingen zijn bij uitstek onbeteekenend, met uitzondering van de bijzonderheden omtrent de verschrikkelijke overstroomingen welke er boven Marseille hebben plaats gegrepen, waar de Rhône buiten hare oevers is getreden ten gevolge der plasregens van de laatste dagen.

't Is een verblijdend teeken, te ontwaren dat de dagbladen dezer hoofdstad, op staatkundig terrein zóó verdeeld, toch op een punt toonen het volkomen met elkander eens te zijn, namelijk waar er een beroep wordt gedaan op de weldadigheid ten behoeve van ongelukkigen. De door Le Temps geopende inschrijving voor de onschuldig veroordeelde Rosalie Doize vond schier bij alle bladen, onverschillig van welke kleur, weerklank, even als de inteekeningen ten behoeve der van werk verstokene fabriekarbeiders. Het bedrag van de giften, tot eerstgemeld doel ingekomen, is, volgens eene opgave van Le Temps heden avond, geklommen tot fr. 6,231.03 en voor de behoeftige werklieden tot fr. 14.680.75.

Prins de la Tour d'Auvergne, onze nieuwe gezant te Rome, zal maandag van Marseille vertrekken om zich naar zijn post te begeven.

Het nieuwe stuk van Victorien Sardou, getiteld „Les Ganaches", dat op den Hof-schouwburg te Compiègne hoegenaamd geen opgang had gemaakt, is ook te Lyon zoo goed als uitgefloten. De schrijver wil politieke tooneelstukjes schrijven, en de oude partijen kiest hij tot mikpunt zijner scherpe aanvallen. Men is „ganache" (dom) omdat men vasthoudt aan eens opgevatte meening en zijn eed niet wil verkrachten. De heer Sardou heeft een groot gemis van tact aan den dag gelegd; in onzen tijd zijn de mannen, die getrouw blijven aan hunnen eed en aan de traditien, zeldzaam genoeg om eerbied af te dwingen. Emile Augier heeft in zijn nieuw stuk „Le fils de Giboyer" getoond aan hetzelfde euvel mank te gaan. Laat men toch het regt om de oude partijen hard te vallen bij uitsluiting aan Le Constitutionnel overlaten; dat is nu eenmaal de bijzondere liefhebberij van dat blad, en er blijven immers buitendien onderwerpen genoeg over om comediestukken over te schrijven.

Adelina Patti, de begaafde jonge zangeres, blijft hier in de Italiaansche opera nog steeds de heldin van den dag. Zij schijnt zich verbonden te hebben om in drie maanden vier en twintig voorstellingen te geven, tegen een honorarium van gemiddeld fr. 2000 per avond. Dit engagement heeft de directie zich de bevoegdheid voorbehouden om gedurende drie jaar op dezelfde voorwaarden te doen voortgaan. Per jaar verdient de bevallige chanteuse alzoo het niet onaardig sommetje van 192,000 francs!

— **De thans** verevende begrooting voor de stad Parijs over het dienstjaar 1861 bedraagt in ontvang fr. 202.554,092.25 en in uitgaaf fr. 192,406,266.36. Over 1863 zal het budget vermoedelijk in ontvang en uitgaaf bedragen fr. 128,902,197.76. Er zijn slechts zeven of acht Staten in Europa, waarvan de Staatsbegrooting hooger loopt dan die van de Fransche hoofdstad.

— De heer von Budberg, de nieuwe Russische gezant bij het Fransche Hof, is gisteren hier aangekomen. Men onderstelt dat hij de overbrenger zal zijn van het document, houdende bevestiging, voor zooveel Rusland betreft, van het protocol van 1830 met betrekking tot Griekenland, en waarbij op nieuw zou worden bepaald dat niet alleen de Keizerlijke Familie van Rusland, maar ook de overige bloedverwanten van den Czaar, onvoorwaardelijk zijn uitgesloten. De laatste bepaling slaat natuurlijk op den Hertog van Leuchtenberg. Men beweert verder dat Groot-Brittanje zoodanig stuk stelde als *conditio sine qua non* voor zijne eigene onthouding, doch in elk geval de verkiezing eerst haren vrijen loop wil laten.

— Er is bevel gegeven tot het uitzenden van 800 man mariniers met een evenredigen voorraad materieel naar Cochin China. Het stoomvaartuig La Seine moet tot den overvoer hiervan zijn bestemd. In de eerste helft van deze maand zal dat schip naar Alexandrië en Suez vertrekken.

— Uit Pisa wordt gemeld dat de wond van Garibaldi, nadat de kogel uit den voet gehaald is, goed **op weg is om geheel te genezen.**

— Men wil hier weten dat het Hof van Munchen het initiatief zou genomen hebben, om bij eene der beschermende Mogendheden van Griekenland tot candidaat voor den vacanten troon voor te stellen een Prins uit het Huis van Beijeren, onder aanbod dat deze zich zou onderwerpen aan de eischen der Grieksche Constitutie.

DUITSCHLAND.

BERLIJN 3 *december*. — De benoeming van graaf von der Goltz tot Pruissisch gezant te Parijs, en van graaf Redern tot gezant te Petersburg, wordt nu door de ministeriële Preuszische Zeitung bevestigd, terwijl de Vorst von Reuss voor het gezantschap te Brussel bestemd is, en graaf Perponcher, die thans het gezantschap te Munchen bekleedt, welligt den heer von Canitz te Rome vervangen zou, wanneer diens door den invloed van het zuidelijk klimaat verzwakte ligchaams- en geestkrachten zijn ontslag noodzakelijk mogten maken.

— In de Regeringskringen wordt tot heden toe niets vernomen, wat grond voor de hoop geven zou dat de Regering maatregelen voorbereidt die tot verzoening met het Huis der Afgevaardigden zouden kunnen leiden. Op zich zelf is dit niet af te keuren, omdat het er alleen op aankomt, dat na het openen der nieuwe Zitting de onvermijdelijke inwilligingen gedaan worden, maar alles wat tot hiertoe gebeurt is niet berekend om zoodanige maatregelen te doen verwachten die tot het gewenschte doel leiden zouden.

— Reeds vroeger is gezegd dat de Neue Preuszische of zoogenaamde Sternzeitung met 1 januarij 1863 als Regeringsblad op zal houden, maar later dat dit blad althans tot 1 april als zoodanig zal blijven voortbestaan. Thans ontkent de Kreuzzeitung dit laatste en houdt het eerste vol, naardien al de leden van het Kabinet het er over eens moeten zijn, dat er naast den Staatsanzeiger geen afzonderlijk blad voor de officieuse berigten blijven moet, maar deze ook daarin opgenomen moeten worden.

DRESDEN 4 *december*. — Het Dresdener Journal zegt dat de Saksische gevolmagtigde bij de te Hamburg vergaderde Conferentie over de Elbetollen niet, zoo als het gerucht gewild heeft, is teruggeroepen; maar dat die Conferentie vacantie genomen heeft, omdat de Dresdener voorstellen zijn afgewezen, en de tegenvoorstellen eene zoo verre strekking hebben, dat eene nadere raadpleging tusschen de Regeringen die te Dresden vertegenwoordigd zijn geweest noodzakelijk geworden is.

WEENEN 2 *december*. — Volgens Keizerlijk besluit zijn de vroeger op 10 december bepaalde zittingen der Landdagen voor Boheme, Oostenrijk beneden en boven de Enns, Salzburg, Stiermarken, Karinthie, Moravië, Silezië, Tyrol, Vorallberg, Istrië, Graz en Gradiska, tot 8 januarij, en die van Dalmatië, Gallicië, Lodomirië en de Bukowina tot 12 januarij verdaagd, als hoofdoorzaak van welk uitstel de Wiener Zeitung opgeeft dat, in weêrwil der loffelijke werkzaamheid van den Rijksraad, de afdoening van verschillende gewigtige bezigheden der Wetgevende Magt in de weinige dagen welke vóór den 10 december nog overblijven onmogelijk is, terwijl de bijeenroeping der Landdagen tegen een lateren dag in december, uit hoofde van het naderend Kersfeest, eene langdurige schorsing der zittingen ten gevolge zou hebben.

— De veldmaarschalk Schmerling is uit Kassel hier teruggekeerd, en had eergisteren een onderhoud met den Staatsminister en gisteren een gehoor bij den Keizer.

— Men zegt dat de Kroonprins en de Kroonprinses van Pruissen, op hunne terugreis uit Italië, zich eenige dagen te Weenen zullen ophouden.

— De Donauzeitung verklaart zich ten opzigte der vervulling van den Griekschen troon voor de handhaving der bestaande overeenkomsten.

Ook hier laat zich de terugwerking van den burgeroorlog in Noord-Amerika op den fabriek-arbeid diep gevoelen. Honderden broodeloos geworden wevers verdienen met straatvegen een karig dagloon. In de volgende week zal men het slechten van de zoogenaamde bastei der hoofdstad hervatten, waardoor eenige duizenden menschen werk zullen vinden.

— Vóór 1 januarij zal de militaire commissie te Belgrado geen zittingen houden.

Per Telegraaf.

LONDEN 5 December.

De door de Engelsche Bank openbaar gemaakte wekelijksche balans toont aan dat de voorraad edel metaal is verminderd met £ 9179, terwijl het bedrag in portefeuille daarentegen is vermeerderd met £ 140,075.

De paketboot van New-York heeft 325,073 dollars aan spetie overgebragt.

PARIJS 5 December.

De Moniteur bevat de benoeming van mons. Landriot tot lid van den raad van onderwijs.

KASSEL 4 December.

De Kasseler Zeitung behelst het antwoord van den Minister Dehn Ruthfelser op de Pruissische depêche. Daarin wordt in naam der Keur-Hessische Regering en van het Land, en in naam van alle souvereine Staten, tegen eventuële inmenging van Pruissen in de binnenlandsche aangelegenheden van een onafhankelijken en zelfstandigen Bondsstaat geprotesteerd.

TURIJN 4 December.

De in omloop gebragte geruchten over Ministeriële combinatien zijn voorbarig en onnaauwkeurig geweest. Pasolini is door den Koning ontvangen. Men spreekt nog altijd van Cassinis voor de portefeuille van justitie, en noemt als minister van binnenlandsche zaken Daffitsch, prefect te Genua en Carretta, syndicus te Milaan, en voor buitenlandsche zaken en president-minister Pasolini.

TURIJN 5 December.

In de Discussione van heden komt het volgende artikel voor: „Wanneer wij goed ingelicht zijn, zal het Kabinet, met welks zamenstelling men zich thans bezig houdt, een staatkundig ministerie zijn, zamengesteld uit mannen die hunne proeven in het Parlement hebben afgelegd, ofschoon zij vreemd bleven aan de partij-questien.

„Men gelooft dat het eene meerderheid voor zich zou hebben van nagenoeg gelijk aantal als waarop Ratazzi kon rekenen, terwijl zelfs de tegenwoordige oppositie genegen zal zijn het te steunen."

Hierna zegt het blad dat, ingeval personeele naijver oorzaak mogt zijn dat de tegenwoordige crisis bleef voortduren, het woord des Konings zich wel een weg zou weten te banen tot het hart zijner onderdanen.

MILAAN 5 December.

Kossuth en Alleanza moeten in een tot de Italiaansche Regering gerigten brief hebben aanbevolen om hare aandacht toch te wijden aan Venetië en Hongarije.

LONDEN 5 December.

Thee vaster. — *Suiker* met minder handel, Mauritius 34/ a 42/, Fernamb. 19/ zeilende. — *Tarwe* stil. — *Lijnolie* £ 38.6. — *Boter*. Friesche 120/.

LIVERPOOL 5 December.

Katoen. Heden zijn 5000 b. afgedaan tot 25 a 27 d. voor fair en 22 a 23½ d. voor middl.

BERLIJN 5 December.

Rogge. Najaar 46½, voorj. 46⅜. — *Raapolie*. Naj. 14¼, voorjaar 14⅛.

MADRID 4 December.

Spanje 2 pc. 45.90; dito 3 pc. 51.90.

PARIJS 5 December.

Frankrijk 3 pc. 70.50; dito 4½ pc. 97.80; Cred. Mobil. 1110. Spanje 2 pc. —; dito Binnenl. 3 pc. —. Italie 71.10.

LONDEN 5 December.

De Gecons. 3 pc. 92¼ a 92⅜. Rusland 4½ pc. 93⅝. Spanje Buitenl. 3 pc. 55¼; dito Cert. 8⅞; dito Amort. 23⅜. Mexico 3 pc. 32⅜. Venez. 4½ pc. 24¼. Illinois Shares 59½. Grieken 16⅜; dito Coupons 6⅞.

WEENEN 5 December.

Oostenrijk Metalliek 5 pc. 71.40; dito Nat. 5 pc. 82.40. Wissel op Londen ƒ 119.40.

FRANKFORT 5 December.

Oostenrijk Metall. 5 pc. 57⅞; dito Nation. 5 pc. 67. Spanje 2 pc. 45⅝; dito 3 pc. 49½.

ANTWERPEN 5 December.

België, 4½ pc. 99⅞. Oostenrijk Metall. 5 pc. 58⅞; dito Nationale 5 pc. 66⅞. Spanje 2 pc. 45¼; dito Binnenl. 3 pc. 49½.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 5 December.

In het bij dit N.° behoorend **Bijvoegsel** *is opgenomen het uitvoerig verslag der heden gehouden* **Zitting** *van de* **Tweede Kamer** *der* **Staten-Generaal.**

Heden zijn de beraadslagingen over Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor 1863 (*Kolonien*) voortgezet. De heer van Bosse heeft in eene uitgebreide rede zijne beschouwingen over het koloniaal vraagstuk ontwikkeld. Hij heeft opgemerkt, dat er niet twee, maar drie koloniale partijen bestaan. Tusschen de partij die alles wil behouden en de partij die alles wil afbreken, bestaat eene midden-partij, die het cultuurstelsel wil hervormen, die vooruitgang beoogt, maar bovenal de voordeelen wenscht te behouden, thans uit dat stelsel verkregen. Tot die partij zegt spr. te behooren, maar daar het hem tot dusver voorkomt, dat de Min. van Kolonien daartoe niet behoort, zal hij, indien zijne bezwaren niet in allen deele worden opgelost, zijne stem aan dit budget weigeren. De heer de Brauw kan den Min. zijn vertrouwen niet schenken, omdat de Minister te eenzijdig is en steeds in zijn streven naar bevordering van den vrijen arbeid het behoud van het cultuurstelsel voorbijziet. De heer Wintgens treedt in eene repliek van den heer Fransen van de Putte en wijst even als de heer van Lynden op de gebeurtenissen in Cheribon, welke laatste spr. volhoudt, dat de vroegere koloniale oppositie thans op de Regerings-zetels is gezeten. De heer Hugenholtz ontwikkelt breedvoerig de onjuistheid der gronden, waarop het wantrouwen van vele sprekers steunt. Volgens hem beoogt de oppositie niets anders dan dit Kabinet te doen vallen, eene opvatting, welke de heer van Voorthuysen weêrspreekt, die om het cultuur-ontwerp den Minister zijn vertrouwen ontzegt. — Morgen voortzetting.

Bij 's Konings besluit is J. A. van Embden benoemd tot burgemeester der gemeente Didam.

Bij 's Konings besluit is mr. N. S. van Meurs, op zijn verzoek, met ingang van 1 januarij aanstaande, eervol ontslagen als burgemeester der gemeente Heerde, onder dankbetuiging voor zijne in die betrekking gedurende meer dan zestig jaren bewezen diensten.

Bij Zr. Ms. besluit is de heer J. J. Blanckenhagen erkend als consul van Oostenrijk te Batavia.

Bij Kon. besluit zijn pensioenen verleend ten laste van den Staat aan de volgende gewezen hoofdonderwijzers: C. Christiaans of Christiaens, te Uden, ƒ 400; A. Cox, te Borkel en Schaft, ƒ 123; H. Rink, te Rumpt, gemeente Deil, ƒ 311; O. Sopjes, te Koog, gemeente Alkemade, ƒ 266; K. 't Hoen, zich schrijvende C. 't Hoen, te Papendrecht, ƒ 754; J. van Soelen, te Nibbixwoud, ƒ 524; Petrus Schijffenaar, zich schrijvende Petrus Pauwels Schijvenaar, te Vogelzang, gemeente Bloemendaal, ƒ 333, en J. F. Beens, zich schrijvende J. F. Beins, te Hoogezand, ƒ 282

's jaars, en aan E. C. H. Amans, gewezen eerste onderwijzeres aan 's Rijks lagere school te Maastricht, van *f* 416 's jaars.

Blijkens Kabinets-rescript van den 30sten der vorige maand heeft Z. M., ten aanzien van de aanstaande garnizoensverandering, in de hoofdzaak goedgevonden te bepalen, dat met de maand mei a. s. zal worden verplaatst: van het 1ste reg. inf. ééne comp. uit Arnhem n. Doesborgh; van het 4de reg. inf. het 1ste bat. met uitzondering van de tiraill.-comp. van Leyden naar Delft; het 2de bat. met uitzondering van twee linie-comp. van Delft naar Leyden; de overige tiraill.-comp. van het reg. naar Leyden; van het 5de reg. inf. het 1ste bat. van Grave naar 's Bosch; het 2de bat. van 's Bosch en Geertruidenberg naar Grave; het 4de bat. van 's Bosch naar Geertruidenberg; van het 6de reg. inf., de comp. uit Willemstad naar Bergen op Zoom, en een comp. uit Bergen op Zoom naar Willemstad; van het 7de reg. inf. het 3de bat. van Haarlem naar Hoorn en Naarden; het 4de bat. van Hoorn en Naarden naar Haarlem; van het 8ste reg. inf. het 2de bat. van Leeuwarden naar Groningen; het 3de bat. van Groningen en Delfzijl naar Leeuwarden; de tiraill. comp. van het 2de bat. uit Assen naar Delfzijl, en de tirall. comp. van het 3de bat. uit Groningen naar Assen; het 2de reg. dragonders van Haarlem en Amsterdam naar 's Hage, en het 3de van 's Hage naar Haarlem en Amsterdam; van het 5de reg. drag., het 3de escadr. van Maastricht naar Roermond, en het 4de escadr. v. Roermond n. Maastricht; van het reg. veld-art., de 1ste, 2de en 3de comp. van Utrecht n. Amersfoort; de 5de comp. van Leyden naar 's Hage; de 9de, 10de en 11de comp. v. Amersfoort naar Utrecht; van het 1ste reg. vesting-art., de 3de en 12de comp. van Gorinchem naar Delft; de 10de en 13de comp. van Dordrecht naar Brielle; van het 2de reg. vesting-art., de 2de en 3de comp. van Geertruidenberg naar Bergen-op-Zoom; de 5de en 9de comp. van Bergen-op-Zoom naar Vlissingen; de 7de comp. van Willemstad naar Bergen-op-Zoom; de 11de en 12de comp. van Vlissingen naar Breda; van het 3de reg. vesting-artt., de 6de comp. van Delfzijl naar Gorinchem; de 7de comp. van Venlo naar Nijmegen; de 10de en 12de comp. van Doesborgh naar Gorinchem; van het reg. rijdende art., de 3de comp. van 's Hage naar Arnhem.

Het Staatsblad n.° 195 bevat een Koninklijk besluit van den 26 ll., houdende vernietiging van een besluit van den Gemeenteraad van Vinkeveen, van 9 sept. jl., strekkende tot opheffing van het marktveer van die gemeente op Amsterdam en Utrecht.

Door het Departement van Oorlog zijn ter algemeene kennis van het leger gebragt de navolgende bepalingen: 1°, dat de ontslagen of gepasporteerd wordende militairen van de staande armée van wege den korps-kommandant moeten aangespoord worden om bij het verlaten van het garnizoen zich ter secretarie der gemeente te vervoegen ter verkrijging van een getuigschrift van woonplaatsverandering, wordende dit getuigschrift vereischt, zoowel om verwarring ten opzigte der bevolkings-registers te voorkomen, als om de gepasporteerde militairen zelve voor latere moeijelijkheden vrij te waren; 2°, dat de getuigschriften van woonplaatsverandering welke medegebragt worden door hen, die eene vrijwillige dienstverbintenis bij de staande armee hebben aangegaan, bij hun korps moeten worden bewaard, om bij gelegenheid van de invulling of bijwerking der bevolkings-registers door de militaire overheid, tegelijk met de bijgewerkte registers aan het Gemeentebestuur te worden overhandigd.

De Minister van Finantien heeft beslist, dat de vischhaken, bestemd voor de kabeljauw- en andere groote vischvangst, afzonderlijk ingevoerd of aan vischwant of drijftuig bevestigd, onder de werking der wet van den 15 augustus jl. (Staatsblad n.° 170), als vischwant, niet belast bij het tarief, vervat in art. 1 dier wet, zonder betaling van invoerregten moeten worden toegelaten.

Een aantal fabriekanten in Zuidholland is bij memorie aan Z. M. den Koning en de beide Kamers der Staten-Generaal opgekomen tegen onware zoo niet lasterlijke aantijgingen tegen hen ingebragt over het meten van den turf. Zij achten in lijnregten strijd met het gebruik sedert 1827 door den herijk erkend en bevestigd de beslissing van den Minister van Binnenl. Zaken dat „de *eenige* wettige maat, waarmede zoowel lange als gewone turf mag worden gemeten, zoude zijn de *tonvormige dubbele mudde*." Zij ontwikkelen hunne grieven nader en hopen dat de Minister van Binnenl. Zaken, daardoor beter ingelicht, niet aarzelen zal Z. M. zoodanigen voorslag te doen als van zijne onpartijdigheid en doorzigt te verwachten is, en dus te doen intrekken de betrekkelijke aanschrijving van Gedep. Staten van de provincie Zuidholland, naar aanleiding van de missive des Ministers van Binnenl. Zaken van 26 junij 1862, aan de arrond.-ijkers in Zuidholland gerigt.

Uit het verslag nopens Ned. Indië over 1860 blijkt o. a. dat in dat jaar het getal dessa's en kampongs voor den landbouw op Java en Madura bedroeg 32,836; idem zonder velden 1292; het getal landbouwende huisgezinnen beliep 1,444,789; de uitgestrektheid der ontgonnen bouwlanden die van levend water kunnen voorzien worden beliep 1,238,454 bouws, en die dit niet konden worden 1,061,947 b. Nieuw ontgonnen sawa-velden 10,668 bouws. De uitgestrektheid der velden, door de bevolking voor eigen cultuur beplant, bedroeg in 1860 omstreeks 1,950,000 bouws, zijnde meerder dan sedert vier jaren; daarvan met padie beplant 1,700,000 b.

De proeven met katoen-cultuur mogten nog weinig slagen. In 1861 zouden zij worden voortgezet. Intusschen schenen de bevolking weinig met de katoencultuur ingenomen.

De teelt van den klapperboom onderging op nieuw allerwege uitbreiding. Er waren 17½ millioen boomen, waarvan ruim 7 millioen vruchtdragende; het totaal was in 1855 slechts 1⅓ millioen.

Er werden verkregen van bij de 219 millioen koffijboomen 988,636 picols van dat product, zijnde 253,049 picols meer dan in 1859.

Wat de suiker-cultuur des Gouvernements betreft, er waren in 1860 96 fabrieken; de uitgestrektheid der velden, waarvan riet gesneden werd, bedroeg 38,546 bouws; de werkelijk van de velden verkregen suiker bedroeg 1 764 505 picols, zijnde meer dan in een der jaren sedert 1856.

Er werden voorts in 1860 verkregen 467,672 Amst. pond. indigo, ruim 2 millioen idem thee. 209,379 idem kaneel, 17,030 picols tabak, welk laatste product 4652 picols minder opleverde dan in het jaar te voren.

Volgens de schoolberigten in de nieuwe bijdragen van november 1862, bedraagt het getal vacante hulponderwijzersplaatsen: in Noordbrabant 17, Gelderland 26, Zuidholland 24, Noordholland (met uitzondering van Amsterdam, waarvan het getal niet wordt opgegeven) 13, Zeeland 6, Utrecht 6, Friesland 0, Overijssel 20, Groningen 0, Drenthe 0 en Limburg 3.

Ter vervulling der vacature, ontstaan wegens het vertrek van ds. D. J. van Aalst naar Hoorn, is tot jongsten predikant bij de Hervormde gemeente te Delden (cl. Deventer) beroepen de heer F. W. N. Hugenholtz, kandidaat bij het prov. kerkbestuur van Noordholland. Nevens den beroepene waren op het drietal geplaatst de kandidaat P. Haverkorn van Rijsewijk, en ds. J. H. Tijl, pred. te Beets.

Beroepen tot predikant bij de Hervormde gemeente te Zevenbergen ds. J. Eigeman, thans te Oud-Loosdrecht.

Ds. W. Kraijenbelt, pred. te Scheveningen, heeft voor het beroep naar Aalburg en Heesbeen (classis Heusden) bedankt.

Het Provinciaal Kerkbestuur van Noordholland heeft ds. P. Mulder, predikant te Nederhorst den Berg, op zijn verzoek, wegens voortdurende ongesteldheid, emeritus verklaard, salva honore, met aanspraak op het emeritaats-pensioen.

Ten gevolge van het overlijden van ds. J. Julius, wien het beroep bij de Doopsgezinde gemeente te Alkmaar was aangeboden, heeft die gemeente, bij het doen eener nieuwe keuze, de meeste stemmen uitgebragt op ds. S. Gorter, predikant te Aalsmeer.

'S GRAVENHAGE 5 *december*. — Door het Prov. Geregtshof in Zuidholland is, ter vervanging van wijlen den raadsheer mr. P. J. de Fremery, de volgende aanbevelingslijst opgemaakt, als: de heeren mrs. J. W. Schuurman, president bij de Arrondissem.-Regtbank te Leyden; F. L. Certon en J. G. Kist, regters in de Regtbank te 's Gravenhage; J. A. Vaillant, regter in de Regtbank te Rotterdam; C. van Bell, kantonregter te 's Gravenhage, en H. J. A. Raadt van Oldenbarneveld, substituut-officier bij de Regtbank te 's Gravenhage.

— De Hooge Raad heeft heden uitspraak gedaan in revisie in de zaak van P. Battaille c. s. tegen den Staat der Nederlanden. Zoo als men weet betreft het hier de questie omtrent den duur der concessie, aan den generaal van Damme verleend tot indijking van gronden in het Zwin, prov. Zeeland. De Raad, zich vereenigende met de feiten en omstandigheden in zijn arrest van 31 mei 1861 opgenomen, heeft overwogen dat bij het beklaagde arrest te regt is overwogen, dat de gegrondheid der vordering alleen moet worden getoetst aan de bepalingen der oorspronkelijke concessie, alsmede aan de krachtens haar aangegane overeenkomst; dat uit de stellige en ondubbelzinnige woorden der concessie en der overeenkomst, bij dat arrest te regt is afgeleid, dat de overeengekomen termijn van 52 jaren heeft gehad een punt van uitgang, zoowel voor de voor dadelijke bedijking vatbare gronden, als voor die welke daarvoor later geschikt mogten zijn; dat bij dat arrest mede te regt is beslist, dat het vastgestelde, dat de concessionaris de later te bedijken gronden moet bedijken even als de eerst bedoelde gronden, niets verandert ten aanzien van den eens bepaalden termijn, en dat mede bij dat arrest te regt is beslist, dat bij de ongegrondheid van het eerste gedeelte der vordering het tweede van zelf vervalt. De Raad heeft mitsdien den eisch in revisie ontzegd, bekrachtigd het arrest van den Raad van 31 mei 1861 en de eischers in revisie in de kosten veroordeeld.

— Heden heeft het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland, onder voorzitterschap van den heer mr. J. A. Philipse, uitspraak gedaan in de zaak van: 1°, W. O., 2°, A. J. de H., 3°, G. W. de H., 4°, C. M. P., 5°, G. de H. en 6°, W. de H., allen laatst woonachtig te Streefkerk, en hen schuldig verklaard, den 1sten aan bedriegelijke bankbreuk en de 5 overigen aan medepligtigheid daaraan. Het Hof heeft hen veroordeeld, den 1sten tot 5 jaren tuchthuisstraf, en de overigen tot correctioneele gevangenisstraf, respectievelijk voor den tijd van 3 en 2 jaren, 6 maanden, en de beide laatsten tot eenzame opsluiting voor den tijd van drie maanden.

— Naar men verneemt zal het O. en W.-Indisch Militaire Invalidenhuis te Bronbeek in de volgende maand door de daartoe aangegevene militairen, waaronder zich van allen rang bevinden, betrokken kunnen worden. Door den kommandant, den luit.kol. Smits, wordt met de meeste zorg alles in gereedheid gebragt om het verblijf aldaar alleraangenaamst te maken. Men kon die inrigting ook aan geene betere handen toevertrouwen dan aan dien verdienstelijken hoofdofficier, die zoo zeer met de behoeften en wenschen van den Indischen krijgsman bekend is.

— De voorstelling in den Koninklijken Franschen schouwburg alhier zal zaturdag 6 dezer bestaan uit: Le Trouvère, grand-opéra, en Le Chalet, opéra-comique.

LEYDEN 4 *december*. — Door den heer P. van Hemeren, oud-notaris, den 27 november alhier overleden, zijn aan onderscheidene armbesturen en instellingen van weldadigheid te dezer stede aanzienlijke legaten vermaakt, als: aan de algemeene armen, uitgezonderd die der Waalsche gemeente, *f* 50,000 inschrijving 2½ pCt. werk. schuld; het Gereformeerde minnehuis *f* 10,000 dito; het Evang. Luthersch wees- en oudeliedenhuis *f* 5000 dito; het H. G. of arme wees- en kinderhuis *f* 25,000 dito; het Gereformeerde oude mannen- en vrouwenhuis *f* 40,000 4 pCt. inschrijving w. s. (onder tijdelijke uitkeering eener som van *f* 300 's jaars), alles vrij van successieregt. (L. C.)

LEYDEN 5 *december*. — Na verdediging van stellingen werd heden alhier bevorderd tot doctor in de heelkunde, de heer M. Wijmans, med. en art. obst. doctor te Hoorn.

AMSTERDAM 4 *december*. — Het vervoer langs den Nederlandschen Rijn-spoorweg heeft gedurende de maand november laatstl. opgebragt aan reizigers *f* 84,386, aan goederen *f* 56,372, aan direct verkeer van reizigers en goederen *f* 42,732, te zamen *f* 183,490, zijnde *f* 978 meer dan gedurende de maand november 1861. Sedert 1 mei was de opbrengst van reizigers en goederen *f* 1,604,663, zijnde *f* 90,095 meer dan in 1861.

AMSTERDAM 5 *december*. — Voor het Provinciaal Geregtshof van Noordholland heeft heden mr. A. S. van Nierop zijne pleitrede in zake den gewezen burgemeester van Urk en diens schoonzuster ten einde gebragt.

Bij de behandeling der materiële feiten wees pleiter op de niet geloofwaardigheid van verscheidene gehoorde getuigen en op de geringe waarde aan de expertise der schrijfmeesters in deze te hechten; vervolgens onderzocht hij de 3 criteria van valschheid, om eindelijk bij de qualificatie aan te toonen, dat de burgemeester hier als aannemer en niet in de uitoefening van zijne functie kon hebben gehandeld en dat de quitantie bij het onderhavige mandaat alle karakter van authenticiteit miste. Wat de tweede beschuldigde betreft, werd daarenboven aangetoond, dat niet duidelijk in de acte van beschuldiging vermeld stond, in welke betrekking zij tot de geïncrimineerde feiten te regt stond.

Subsidair werd door den spreker geconcludeerd tot verdaging der behandeling dezer zaak, zoo het den Hove mogt wenschelijk voorkomen omtrent sommige punten een nader onderzoek in te stellen.

Deze pleitrede, welke dezen beroemden verdediger op nieuw deed uitkomen als een geroutineerd en doorkundig redenaar, heeft den geheelen dag ingenomen, zoodat eerst morgen de ambtenaar van het O. M. zijne repliek zal kunnen voordragen.

ARNHEM 4 *december*. — Het onlangs door Z. M; genomen besluit en daarbij vastgesteld reglement nopens de vestiging enz. van het Koloniaal Militair Invalidenhuis te Bronbeek is door het Departement van Oorlog ter algemeene kennis van het leger gebragt. zullende daarin ter verpleging opgenomen worden gegageerde militairen van de koloniale landmagt. De chefs der verschillende legerkorpsen zijn uitgenoodigd dat besluit en reglement al dadelijk aan de troepen bekend te maken, waarin 's Konings goede en milde bedoelingen ten aanzien van de verzorging van den oud militair die zijne krachten aan de koloniale dienst gewijd heeft zijn uitgedrukt, zoodat elk soldaat wete welke verzorging hij, na zekeren eervollen en trouwen diensttijd in de overzeesche bezittingen, te wachten heeft.

ARNHEM 5 *december*. — Wij vernemen dat den heer Cauburgh, chef van het station van den Rijnspoorweg alhier, door H. M. de Koningin een prachtige gouden chronometer is vereerd, als bewijs van erkentelijkheid voor de goede zorg, betoond bij de verschillende reizen van H. M. (Arnh. Ct.)

— Voor den nieuwen schouwburg is, naar men zegt, reeds voor een bedrag van *f* 54,000 ingeteekend, terwijl nog velen hunne medewerking beloofd hebben, zoodat er eenige verwachting bestaat, dat men de gelden bijeen zal krijgen.

HATTEM 3 *december*. — De heeren Riphagen en Zandberg, fabriekanten in landbouwwerktuigen alhier, zijn voornemens tevens eene gazfabriek op te rigten, mits zij een voldoend aantal inteekenaren kunnen bekomen.

ALMELO 1 *december*. — Zaturdag middernacht werden wij door het luiden der klokken en het geroep van brand gewekt en bleek het al spoedig, dat in een der stallen van de wed. Harwich brand was uitgebarsten. Door den grooten voorraad brandbare stoffen had spoedig de vlam eene verbazende verwoesting aangerigt, doch werd even spoedig door de vereenigde krachten der spuiten, begunstigd door windstilte, gestuit. De goede staat der brandspuiten en de uitgevoerde werkzaamheden der spuitgasten lieten niets te wenschen over; in het bijzonder werd geroemd de door eenige heeren eigenaars van panden aan het Kanaal aangeschafte brandspuit uit de fabriek van de heeren A. Bikkers en Zoon te Rotterdam.

SNEEK 2 *december*. — Verleden week is alhier een huwelijk voltrokken, dat om het comisch-tragische wel vermelding verdient. S. J. van L., van Nijkerk, en E. B., van Sneek, in ondertrouw zijnde, zouden den 23sten november door den band des huwelijks worden vereenigd, maar ongelukkig was intusschen een bevel van gevangenneming door de regtbank te A. verleend, wegens opligting, en werd genoemde L. alhier gearresteerd, zoodat hij onder geleide der Rijksveldwacht, en de bruid afzonderlijk naar de trouwzaal ging, waar spoedig het huwelijk voltrokken werd. De jonge vrouw, wel voldaan, nu toch getrouwd te zijn, gaat haars weegs en de jonge man gaat even als hij gekomen was, onder hetzelfde geleide, weêr naar de plaats zijner afzondering.

GRONINGEN 3 *december*. — Heden morgen had op de Zuider-begraafplaats alhier de plegtige ter aarde bestelling plaats van het stoffelijk overschot van den heer mr. H. Nienhuis, emeritus hoogleeraar bij de regtsgeleerde faculteit dezer Hoogeschool. De meeste hoogleeraren, vele leden der balie en oud-leerlingen van den overledene, waaronder zich drie regtsgeleerde professoren dezer Hoogeschool bevonden, een groot aantal studenten, met hunnen standaard in rouwfloers, alsmede eene menigte vrienden en vereerders van den overledene, volgden het lijk ter laatste rustplaats. Bij het open graf werd door de hoogleeraren Diest Lorgion (als rector magnificus), Tellegen en Baart de la Faille, en daarna door den heer J. A. Schepers, als rector van de Studenten-vereeniging, hartelijke hulde uitgesproken aan de nagedachtenis van den overledene, die in de onderscheiden betrekkingen zijns maatschappelijken levens zich de achting en vriendschap van zoo velen, die hem hadden leeren kennen, had weten te verwerven en die ook verdiende. — Door den heer mr. D. Roessingh, schoonzoon van den overledene, werd, namens de familie, hartelijk dank betuigd voor de eer, aan den geliefden afgestorvene bewezen, en voor de hulde, aan zijne nagedachtenis toegebragt.

„Hierna beter, zegt de Almanak;" zoo luidt eene onzer oude spreekwijzen. De van ouds gunstig bekende „van Zwaamen's en Thompson's Rotterdamsche en Enkhuizer Almanak," in de laatste jaren bij den heer E. de Bont, firma Erve Mulders, alhier uitgegeven, zegt dit wel niet, maar doet meer, want met elk jaar wordt hij in verschillende opzigten gedurig beter. Getuige weder de thans verschenen en aangekondigde voor het jaar 1863, welks kalenderwerk, door de heeren Kaiser en Beyma bewerkt, wel, zoo als de uitgever te regt opmerkt, geene aanbeveling behoeft, terwijl onzen stadgenoot, den heer L. van den Broek, op nieuw alle lof voor de redactie van het in afwisseling rijke Mengelwerk toekomt, inzonderheid voor het groot aantal Dichtstukjes, in verschillenden trant, waarmede hij het verrijkt heeft, en niet weinige van welke de kostbaarste prachtalmanakken tot eer verstrekken zouden. Van harte wenschen wij dan ook dezen jaargang vele koopers, lezers en ijverige gebruikers toe.

Kunstnieuws.

Vereeniging *Eruditio Musica.*

Zoo als wij voorloopig aankondigden, heeft gisteren avond de eerste bijeenkomst plaats gehad. Het met zorg gekozene programma leverde niet ten onregte grond voor de meening dat de ijverige directeur, de heer B. Tours, er andermaal in zou geslaagd zijn den gevestigden roem zijner onderneming te handhaven. In die verwachting werd zeker niemand teleurgesteld. Behalve toch de uitvoeringen van het uitmuntend orchest, aangevoerd door den verdienstelijken Hutschenruyter, deed zich daarop hooren de gevierde coloratuur-zangeres onzer Hoogduitsche opera, mej. Josephine Weyringer, en hernieuwde men de kennismaking met den heer Jean Becker, solo-violist van Z. K. H. den Hertog van Baden, een artist in wien men de schoonste hoedanigheden vereenigd vindt. Met onberispelijke zuiverheid en meesterlijke vaardigheid bragt hij zijn gehoor letterlijk in verrukking.

Beethovens overschoone VIIde Symphonie, waarmede de eerste afdeeling aanving, werd op voortreffelijke wijze ten gehoore gebragt. Met een uitnemend ensemble — dat vooral met het oog op den weinigen tijd, die er in den regel beschikbaar is tot grondige studie voor zoo omvangrijken arbeid, lof verdient — werd de rijkdom van gedachten, door den grooten toondichter in dit meesterwerk nedergelegd, getrouw wedergegeven. De ouverturen voor de *Hamlet* van Niels W. Gade, en van Weber voor *Der Freyschutz* deden het krachtig orchest uitbundigen lof inoogsten. Is laatstgenoemde ouverture ook ten onzent te regt gekend en gewaardeerd, de eerste zal aan verreweg de meesten der hoorders nieuw zijn geweest. Zij draagt in menig opzigt het eigen karakter, dat wij in dezen componist nog onlangs mogten bewonderen bij zijne *Frühlingsbotschaft*, en ook zij kenmerkt zich door zeldzame frischheid en vaak fantastische wendingen.

Door mej. Weyringer werd in de eerste afdeeling de bekende aria uit *Figaro's Hochzeit* (4de bedrijf: *Endlich naht sich die Stunde*, u. s. w.) gezongen. 't Is overbodig, te zeggen dat de met een zoo fraai en omvangrijk geluid begaafde chanteuse, die daaraan eene beschaafde en bevallige voordragt paart, zich ook hier op onberispelijke wijze van hare taak kweet. Inzonderheid toonde zij bij de voordragt der Variatien van Proch zeldzame geoefendheid, gevoegd bij grondige muziekale kennis, waardoor zij de schier onoverkomelijke moeijelijkheden van die met staccato's en roulades doorspekte compositie gelukkig wist te overwinnen.

Een drietal liederen (van Eichendorff, op muziek gezet, het eerste door den talentvollen orchest-directeur der opera Hermann Levi, en de beide andere door Schumann) werden ten slotte door mej. Weyringer gezongen met accompagnement van de piano, waarbij de heer Bremer zijne medewerking op welwillende wijze verleende. Van gansch anderen aard dan de overige, schonken deze drie eenvoudige liederen der bekwame zangeres de gelegenheid om ook hier hare schoone opvatting en gevoelvolle voordragt te doen bewonderen.

Als wij na de weinige woorden, die wij in den aanvang omtrent den heer Becker zeiden, nog in eenige bijzonderheden het eenstemmig hoogst gunstig oordeel over dezen kunstenaar naar wenschen te constateren, kunnen wij slechts herhalen dat wij zelden de strengste eischen die men aan een violist kan stellen op zoo gelukkige wijze in een persoon vereenigd zagen. Het prachtig Concert van Beethoven, de Andante en scherzo van David, en — *last but not least* — de Chaconne van Bach, werden alle met groote makkelijkheid, vlugheid en zuiverheid uitgevoerd, terwijl de heer Becker ons bij vernieuwing de doorslaande bewijzen van uitmuntende opvatting en zuiveren smaak leverde.

Wij mogen alzoo den verdienstelijken directeur wel zonder eenige reserve geluk wenschen met het succes, dat de eerste bijeenkomst voor dit saizoen mogt verwerven, en bij voortduring wenschen wij hem kracht en lust om de leden van Eruditio Musica te blijven vergasten op zoo uitstekend kunstgenot. Hij vinde zich daartoe immer door klimmende belangstelling en medewerking in staat gesteld.

Hoogduitsche Opera.

Terwijl ook morgen avond Richard Wagner's Lohengrin andermaal zal worden opgevoerd, en — te oordeelen naar het vrij eenparig gunstig oordeel, dat over de vorige representatien werd uitgebragt door de steeds in grooten getale opgekomene hoorders — ongetwijfeld weder met een goed bezette zaal, zien wij tegen Maandag eene benefice-voorstelling te gemoet van den heer Dalle Aste.

Alle aanmoediging om de opera *Martha*, welke dit jaar reeds een paar malen met uitmuntend succes werd ten tooneele gevoerd, met een druk bezoek te vereeren, mogen wij om twee redenen overbodig rekenen; de eerste is dat Flotow's liefelijke muziek, vertolkt zoo als wij dat van ons Opera-gezelschap gewoon zijn, zich zelve aanbeveelt, de tweede dat het publiek te regt onzen meesterlijken bas-zanger op hoogen prijs stelt, en alzoo zonder eenigen twijfel de gelegenheid gretig zal aangrijpen om ook hem een bewijs van voortdurende opprijsstelling te schenken. Wij vestigen er dan ook alleen de aandacht op, overtuigd dat dit voldoende is om het publiek Maandag naar den schouwburg te doen stroomen en daar den beneficiant als Plumkett op nieuw te bewonderen.

Ingezonden Stukken.

Negen vragen te gepaster tijd.

Bij de thans geopende beraadslagingen, in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, over de begrooting van den Minister van Kolonien, is het niet ongepast de volgende vragen te doen:

1. Is het door een gezet en onpartijdig onderzoek gebleken, dat het bestaande stelsel van Gouvernements-cultures, zoowel met het oog op de baten voor het Moederland, als op den toestand der Indische bevolking, moet gewijzigd of opgeheven worden?

2. Geeft eene gradueele vermindering van opbrengsten door deze cultures, aanleiding tot de vrees voor eene toenemende vermindering der baten voor het Moederland, of tot belemmering van het welzijn der Indische bevolking in verhouding tot hare behoeften en hare vatbaarheid voor Europesche beschaving?

3. Strookt eene opbrengst in arbeid minder met den aard en de instellingen der Indische bevolking, dan eene opbrengst in geld, en zal eene directe opbrengst in geld door de cultuur-ondernemers met meer zekerheid en gewilligheid gedragen worden?

4. Is de toestand der Indische bevolking werkelijk zoo beklagenswaardig, dat de Europesche elementen van vrijheid en beschaving onder hen met eenigen spoed moeten ingevoerd worden, of is het voor het Moederland en de Indische bevolking zekerder en doelmatiger haar daarvoor meer en meer, onder den invloed van een uit Europeanen bestaand bestuur en Europesche nevenbevolking, vatbaar en geschikt te maken?

5. Is men er zeker van, dat bij eene overgaaf van grondbezit, cultuur, handel enz. in handen van particulieren, de afhankelijkheid van het Moederland zal blijven bewaard, en daarmede tevens de baten voor hetzelve zullen behouden en vermeerderd worden?

6. Heeft men de bekwaamheden en de ondervinding, het eigenbelang en de partijzucht gewogen en vergeleken van hen, die het behoud van het cultuurstelsel, tegenover hen, die de oplossing van hetzelve voorstaan?

7. Indien de noodzakelijkheid niet gebiedend eischt eene verandering te brengen in den toestand van zaken, welke is dan de oorsprong, de grondbeweegreden, van eene oppositie tegen den actuelen toestand, die slechts door weinigen wordt gevoerd?

8. Daar het Ministerie *Thorbecke* de oppositie tegen de bestaande orde van zaken in Indië huldigt, en daarvan een onbetwistbaar bewijs heeft gegeven in de benoeming van de HH. *Cornets de Groot* en *van Hoëvell*, als leden van den Raad van State voor Koloniale Zaken, op welke wijze zal dan, bij het erkende bijna algeheele gemis van deskundigen in de Tweede Kamer, het „audi et alteram partem" zijne regten kunnen gegeven worden?

9. Indien het blijkt, dat de meerderheid der leden van de Tweede Kamer het behoud in Indië huldigt, en alzoo werkelijk het gevoelen van de meerderheid der Kiezers uitdrukt, kunnen dan de heeren *Cornets de Groot* en *van Hoëvell* leden van den Staatsraad blijven, en dat zelfs zonder eenig lid in dien Raad, die het behoud is toegedaan, indien al niet de tegenwoordige zamenstelling te éénzijdig is om op onpartijdige adviezen te mogen rekenen?

Indien de Volksvertegenwoordiging waarachtig het belang des Vaderlands bedoelt, zal zij deze vragen zich ter beantwoording moeten voorleggen.

Naar onze overtuiging valt met die beantwoording het kaartenhuis van dit Ministerie, uit zulke onnatuurlijke bestanddeelen zamengesteld en door zulke monstruese combinatien gesteund, als van zelve, ineen.

Mijnheer de Redacteur!

Uit naam van eenige Laanbewoners verzoek ik UEd. het onderstaande in uwe geachte Courant een plaatsje te vergunnen.

Is Rotterdam niet de stad die den toon kan geven aan

...steden, wat betreft verfraaijing door de daarstelling ...lijke wandelwegen, schoone, prachtige gebouwen ...? Ja, zal de oppervlakkige bezoeker antwoorden, ...m is eene stad bij uitnemendheid; haar Gemeente...staat uit de kundigste en verlichtste ingezetenen, ...t terug deinst voor kosten wanneer het er op aan ...ts goeds of nuttigs daar te stellen! Als volbloed ...dammer verheug ik mij in zijn enthousiasme, en ...mij wel hem de keerzijde te laten zien. Wilde ik ...de illusie ontnemen, dan had ik hem slechts de ...te toonen, en tien tegen een of hij zal niet kunnen ...n dat die modderpoelen, die stinkslooten, die ...anbare en des avonds onverlichte wegen tot de ...ctie derzelfde stad behooren. Hoewel geen medicus, ...t mij niet verwonderen, wanneer in die misdeelde ...n, zoo als de lanen op den Binnen- en Goud...weg, vroeger of later eene ziekte uitbrak die tot ...eest bevoorregte wijken der stad zou kunnen ...an en dood en verderf verspreiden. Men vergete ... vooral niet de Warmoezierslaan (door velen niet ...aardig met de oude benaming: *Moordenaarslaan* ...d). Het is onmogelijk zelfs midden op den dag ...laan zonder gevaar te passeren, en mogt er onver... brand in het middengedeelte ontstaan, dan komt ... voor dat de brandweer niet in staat zou zijn zich ...e spuiten er door te werken om den brand nabij ...n. — Zou de wet van onteigening ten algemeenen ...er niet kunnen en moeten worden toegepast?

H. B.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 5 December.

...ERLEDEN: H. Hek, wed. J. van den Toom, 84 j. — ...Dudart, d., 10 m. — P. P. M. van Sonsbeek, d., ... — A. C. Mostertman, d., 2 d. — M. J. A. Smits, ... d. — E. van Zanten, wed. J. W. Woest, 53 j. — ...e Munter, d., 9 m. — E. H. Meijer, d., 2 j. — M. ... wed. J. C. Iken, 72 j. — J. E. van Es, d., 15 d.
...VALLEN: P. Sentrop, geb. Klunne, z. — M. J. ..., geb. Fonkert, z. — P. van der Wal, geb. Behage, ... M. J. Braacx, geb. Doekemeijer, z. — J. C. Schell, ... Gloude, z. — R. Schnitzler, geb. van Vliet, d. — ... van der Grijp, geb. Visser, z. — H. C. Joost, geb. ...er, z. — E. van den Berg, geb. Versnel, d.

...n lading liggende Schepen.

Te Rotterdam.

...AVIA en SOERABAIJA, het Nederl. Fregatschip ...annes Lodewijk, kapit. A. H. van der Waal. Adres ... Kantoren van Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig ... Blokhuyzen.

...TON, het hederl. Brikschip Presto, kapit. J. H. ...n Wijngaarden. Adres bij Hudig & Blokhuyzen en ...ambersie & Zoon.

...MEN, de Hanover Kof Frau Sjouke, kapit. B. Voss. ...res bij Seeuwen & Co.

...ALTAR, het Ned. Schoenerschip Pomona, kapitein ...deman. Adres bij Seeuwen en Co.

...RNSEY en JERSEY, het Nederl. Schoenerschip Rollo, ...pit. Chs. Allcock. Adres bij P. A. van Es & Co.

...SEY en GUERNSEY, de Eng. Kotter Marco, kapit. ... Richardson. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

...ABON, het Nederl. Schoenerschip Vertrouwen, kapit. ... Kal. Adres bij Seeuwen en Co.

...DANG, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uit...end is ingerigt, het Nederl. Barkschip Julie, kapit. ...Brem. Adres de Reeders van Overzee & Co., de ...adoors Hudig & Blokhuyzen en Kuyper, van Dam ... Smeer, alhier, en de Coningh & Co., te Amsterdam.

...GAPORE en HONG KONG, het Nederl. Barkschip ...ilhelmina, kapit. M. C. van den Kerckhofi; vertrekt ... December, Adres bij Hudig & Blokhuyzen en ...uyper, van Dam & Smeer.

...APORE en BATAVIA, het Ned. Barkschip Admiraal ...e Winter, kapit. H. A. Bunnemeijer. Adres bij Hudig ... Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer.

Vlaardingen.

...ABON, het Nederl. Hoekerschip Koophandel en ...vaart, kapit. G. van der Gaauw. Adres bij Kuyper, ...n Dam & Smeer.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 5 Dec.

2 maanden.		Kort.
Londen....	11.61½	11.68½
dito 3/m..	11.59	—
Parijs.......	55⅜	—
dito 3/m..	55 3/16	55¾
Bordeaux.	55⅛	55½
Hamburg.	34⅞	35 3/16
dito 3/m..	34 13/16	—
Petersb. ..	169	—
Livorno ...	45⅝	—
Genua	—	—
Napels	77¼	—
Antwerp..		2 v
Berlijn.....		172.
6 weken.		**Kort.**
Frankfort.	98⅝	—
Augsburg.	98	—
Weenen...	95	—
Triest......	94⅝	—

Disconto 4 en 4½ pc.

AMSTERDAM 5 Dec.

2 maanden.			zigt.	
Londen....	11.63¾	g	11.70	p
Parijs.......	55⅜	g	55¾	g
Bordeaux.	55	g	—	g
dito ½/m.	55⅝	g	—	g
Hamburg.	34 15/16	g	35¼	g
Genua	45½	g	—	g
Livorno ...	45½	g	—	g
Napels	77½	g	—	g
3 maanden.			**zigt.**	
Madrid	238	g	—	g
Cadix......	237	g	—	g
Sevilië.....	235	g	—	g
Bilbao.	235	g	—	g
Lissabon ..	41	g	—	g
Porto.......	40⅞	g	—	g
Petersb. ..	170	g	—	g
6 weken.			**zigt.**	
Weenen...	95	g	—	g
Augsburg.	98¼	g	—	g
Frankfort.	98½	g	—	g

Rotterdam ⅛.

Beursberigten.

AMSTERDAM 5 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., ..	Werk. Schuld 2½ pCt.	63⅝	63¾	63¾
"	dito dito 3 "	75⅞	76	76
"	dito dito 4 "	99⅛	99 5/16	99 5/16
"	O.-I. Leening 4 "	98⅝		
"	Amort. Synd. 3½ "			
"	Hand. Maats. "			
"	Holl. Spw.... "			
"	Rijn-Spw. .... 4½ "			
België, ..	Cert. *Rothsch.* 2½ "	56		
Spanje...	Buitenlands.. 2 "	45 9/16	45¾	45 9/16
"	dito 3 "	53 7/16		
"	Binnenlands. 3 "	49½	49 9/16	
"	Amort. Schuld	23¼	23⅜	
"	Bew. v. Coup.	8 15/16	9	
Portugal,	Obligatien... 3 pCt.	45⅝		
"	dito 1856/60. 3 "	44 15/16		
"	dito 1862....	44 13/16	44⅞	
Rusland,	Ob. *Hope en C.* 5 "	101⅞	102	
"	dito 1828/29.. 5 "	100¾		
"	Cert. 1831/33 5 "	83¾		
"	d.° 1840..... 4 "	75⅛	75¼	75¼
"	d.° *Stieglitz*.. 4 "	75¾		
"	d.° d.° Nieuwe 5 "	84	84⅛	
"	d.° d.° 1855 N. 5 "	90⅝	90¾	90⅝
"	d.° te Lond. 3 "	58⅞	58 15/16	
"	N. Leen. 1862 5 "	90 11/16	90¾	
"	Inschr. v. Ass. 6 "			
"	Cert. v. dito.. 6 "	53 1/16		
"	Spw.-Actien. 5 "	199½	199¾	
Polen,...	Aand. 1835.. .... *f*			
"	Spw.-Oblig.. 4 pCt.	80¼		
Pruissen,	Oblig. 1859.. 5 "	103⅞		
"	Aand. 1854.. 3½ "			
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.* 5 "			
"	d.° dito 4 "			
"	d.° Met. Oude 5 "	55½	55¾	55 9/16
"	d.° Metalliek. 2½ "	28⅜	28½	28⅜
"	d.° N. te Ams. 5 "	76¼		
"	d.° Nat. Met.. 5 "	63 9/16	63¾	63⅝
"	W. Ad. fl 250 4 "	231	232	
Brazilië,	1824, £ 100 5 "	98		
Equador,	£ 100 ...... 1 "	16½		
Venez.,..	Obligatien... 2 "	23⅛		
"	Uitgestelde.. 1 "	11 11/16		
Grenada,	Obligatien... 4½ "			
"	Uitgestelde.. 1 "	6 9/16	6⅝	
Mexico,..	Obligatien... 3 "	30 3/16	30 5/16	30¼
Illinois	.... 7 "	79⅞		

Rusland, Cert. Adm. te Hamb., 5 pc., 82½; dito Cert. bij Hope en Co. 1860, 4½ pc., 89 15/16; dito Hypotheek, 4½ pc., 77. Polen, Oblig. 4 pc., 78⅜. Oostenr., Ween. Bank-Actien, *f* 779, *f* 785, *f* 784; dito Aand. 1839, 348; dito 1860, 5 pc., 435, 436; Fr. Oost. Spw.-Obl. bij Hope *f* 129, ½. Brazil., Geldl. 1852/60, 4½ pc., 91⅛. Italië, 5 pc., 64⅞. Venez., Stellen, *f* 41¾, ⅞. Grenada, Oblig. Gest., 12½, 5/16; Uitg. Gest., 5⅞; dito Hectares, 55½ c. Illinois Spw.-Aand., 58½. Galv., Spw.-Obl., 8 pc., 21¼. Louis., 5 pc., 81½. Griekenl., Oblig. 5 pc., 13 15/16, 14⅛, 14; dito Coup., *f* 1 15/16. Turkije Binnenl., 6 pc., 36¾, 36⅞. Oostenr. Cred. Loten 1858, *f* 128¼, *f* 129. Sp. Cred. Weisweiller *f* 300.

Beleening 4, Prolongatie 4, Disconto 4 pc.

Hollandsche fondsen zeer gezocht en beter in prijs; Spaansche 2 pct. tot hooger prijzen gevraagd; Oostenrijksche, die aanvankelijk weder tot verhoogde koersen van de markt genomen werden, liepen later door winstrealisatie terug en bleven slechts weinig hooger dan gisteren; Bank-Actien toonden echter weder eene belangrijke verbetering aan. Overigens was de markt zeer vast, behalve in Grieksche, die iets lager bleven; Amerikanen gedrukt en stil.

Laatste prijzen ten 5 ure: Spanje, Binnenl., 3 pc., —. Oostenr., Metall., 5 pc., 55½ a 9/16; dito Nat., 5 pc., 63½. Blaauwe Grieken, 5 pc., 14.

ROTTERDAM 5 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½ pCt.	63 9/16	63⅝	63 9/16
Spanje...	Binnenl. a 6/m. 3 "	49 9/16		
"	Amortis. Schuld	23 9/16		
Portugal..	Oblig. 1862... 3 "	44⅞		
"	Oblig. 1856/60 3 "	44⅞	44 15/16	44 15/16
Rusland ..	Obl. St. 1855. 5 "	90 15/16	91	91
"	dito Amst. ...4½ "	90		
"	N. Leen. 1862. 5 "	90 11/16		
"	d.° Spw.-Ad.. 5 "	199	199¼	199
Oostenr...	Obl. in Metall. 2½ "	28½	28⅝	28½
"	dito dito 5 "	55 11/16	55 13/16	55¾
"	Nieuwe, R. A. 5 "	76⅜	76½	76½
"	d.° Nationale. 5 "	63⅝		
"	d.° div. datums 5 "	54¾		
"	Aand. 1839.... *f*	348		
"	Ad. fl. 250, 1854 *f*	232		
"	Priorit. Loten. "	128		
Venez....	Obl......... 1½ "	11¾		
Grenada ..	Hectares..... Cts.	55		
Illinois......	Obl......... 7 "	79¾		
"	dito Shares... "	58⅝	58⅞	58⅞

De rijzing in Oostenrijksche fondsen maakte heden verdere vorderingen en waren de omzettingen in dezelve hoogst belangrijk. Voor Russische en Portugesche waren de prijzen mede zeer ferm, met tamelijk veel handel.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
A. J. DE JONGH, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten *drie* ure: België, Oblig. bij Roths., 2½ pc., 56½. Spanje, Amort.-Schuld, 23½. Oostenr., Metall., 2½ pc., 28½; dito Oude, 5 pc., 55⅝, 55 11/16; dito Nationale, 5 pc., 63 7/16. Turkije, Binnenl., 6 pc., 37. Galveston, Spoorw.-Oblig. en dito Stellen, 8 pc., 22½.

LONDEN 4 December.

5 pc. Cons. cont.	92¼ z. coup.		3 pc. Peru	87	-	88
id. id. op tijd..	92¼ z. coup.		4½ pc. id. Urib..	98	-	99
5 pc. Oostenrijk	60 -	65	id. te New-York	80	-	83
dito 1859	60 -	65	3 pc. Portugal..	47¾	-	48¼
4½ pc. België...	98 -	100	5 pc. Rusland ..	96	-	97
5 pc. Braz. 1824	100 -	102	4½ pc. idem....	93	-	94
id. 4½ pc. 1852..	94 z. coup.		3 pc. idem	60	-	61
idem 1858	94 z. coup.		3 pc. Spanje ...	54¾	-	55¼
idem 1860	94 z. coup.		2 pc. idem......	46½	-	47
6 pc. Buen.-Ayr.	92 -	93	idem Amort....	23½	-	23¾
6 pc. Chili.....	102 -	104	id. Cert. Coup..	9	-	9¼
3 pc. idem	77 -	79	5 pc. Sardinië ..	81	-	82
5 pc. Denemark.	— -	—	6 pc. Turkije ...	83½	-	84½
3 pc. idem.....	84 z. coup.		idem Nieuwe...	70¾	-	71¼
2½ pc. Holland.	66 -	67	4 pc. idem.....	102	-	104
4 pc. idem.....	101 -	103	3 pc. Venezuela	24½	-	25
Equador.......	16¾ -	17	idem Uitgest...	12	-	12½
id. Land-warr.	— -	—	Wissel Amst. krt.	11.14	a	14½
3½ pc. Grenada.	27½ z. coup.		idem 3 m.	11.16½	a	17
id. Uitgestelde.	6 -	6¼	idem Rott. 3 m..	11.16½	a	17
3 pc. Mexico...	32⅜ -	32⅞	idem Parijs kort.	25.15	a	20
4½ pc. Peru....	98 -	99	idem 3 m.	25.40	a	45

Eng. fondsen onveranderd; in buitenl. ging weinig om met flaauwe stemming. Griek. 16⅜ a ⅞.

PARIJS 4 December.

Frankrijk 3 pc. a cont. 70.40, 70.45; dito op ultimo 70.66, 70.55; dito 4½ pc. a contant 97.85; dito op ultimo —; Bank-Actien 3397.50, 3400; Crediet Mobilier 1105, 1110. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen 425. Napels 5 pc. —. Spanje 2 pc. —; dito Buitenl. 3 pc. —; dito Nieuwe 53½; dito Binnenl. 3 pc. 50½; dito Passive 23⅜. Oostenrijk 5 pc. 81½. Italië Leening —.

Met weinig handel en flaauwe stemming bleven de meeste fondsen genoegzaam onveranderd.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 5 December.

Tabak. Heden werden uit de eerste hand bij inschrijving verkocht 189 p. Java, KLAKAH, en 192 p. dito, REDONG DJADJANG.

SCHIEDAM 5 December.

Granen. Verkocht: Rogge, 146 ℔ Arensburg *f* 244 cont., 144 ℔ Petersburg *f* 223 6/w. Gerst, 127 ℔ Libau *f* 182 6/w., *f* 183 3/m.; 132 ℔ Coursche *f* 192 cont., *f* 194 6/w.

Moutwijn, per Ned. vat zonder fust	*f* 14.—.
Jenever, " " " " "	" 19.50.
Amst. Proef " " " " "	" 20.75.

Alles zonder de belasting.

Spoeling per Ketel.......................... " 2.—.

DORDRECHT 4 December.

Granen, Zaden enz. De aanvoer van Jarige en Nieuwe Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche Tarwe was heden grooter dan vorige week, dezelve ging tot genoteerde prijzen aan gebruikers redelijk wel van de hand. Zomer wordt steeds schaarsch aangevoerd en werd 20 c. duurder betaald. Jar. Zeeuwsche. Vl. en Overm. *f* 10.30 a *f* 11; Nieuwe dito *f* 9.80 a *f* 10.20; mindere en blaauwe *f* 8.80 a 9.50, en Zomer-Tarwe *f* 8.20 a *f* 8.60. Rogge. Zeeuwsche, Vl. en Overm. wederom weinig aangevoerd en in de mooije soorten wel te verkoopen. Zeeuwsche, Vl. en Overm. *f* 7 a *f* 7.40. Gerst. Zeeuwsche en Flakkesche Winter en Zomer meerder ter markt en 10 tot 20 c. lager moeijelijk te verkoopen. Zeeuwsche, Flakk. en Overm. Winter *f* 4.80 a *f* 6.10 en Zomer dito *f* 4.60 a *f* 5.60. Spelt vond van *f* 3.20 tot *f* 3.40 volgens kwaliteit meerder vraag. Haver. Inl. Voeder en Dikke vond minder kooplust. Zeeuwsche en Inl. Voeder *f* 2.60 a *f* 3 en Dikke dito *f* 3.20 a *f* 3.60. Boekweit weinig ter markt, voor dezelve bestond redelijk vraag, Peel is naar kwaliteit van *f* 172 tot *f* 174 per 2100 Ned. ℔ bij partij verhandeld. Paardenboonen onveranderd, Overm. Zakgoed heeft wederom *f* 6.30 tot *f* 6.80 en gestorte Zeeuwsche *f* 7 opgebragt. Duivenboonen genoegzaam niet aangevoerd, noteren dezelve *f* 7.50 tot *f* 8 waardig. Witte Boonen prijshoudend, Walchersche gelden *f* 9.50 tot *f* 10 en Zeeuwsche van *f* 7 tot *f* 8.50 volgens kwaliteit. Bruine waren tot vorige prijzen als Zeeuwsche en Vl. van *f* 7.50 tot *f* 9 naar deugd beter te verkoopen. Blaauwe Erwten slap met goeden aanvoer uit Zeeland en Flakkée en 50 c. lager van *f* 6.50 tot *f* 7.50 afgegeven. Witte stil, Koningsb. van *f* 7.50 tot *f* 7.60 voor de meeting verkocht. Koolzaad met weinig omzet tot iets hooger prijs, puik Overm. Zakgoed tot £ 80 en dito puik gestort van den zolder tot £ 81 verhandeld. Op 9 vat in April te leveren was hetzelve tot £ 75 aangeboden. Lijnzaad vond meerder vraag tot hooger prijs, als 111 ℔ Archangel tot *f* 390 en 110 ℔ *f* 388 verkocht. Inl. Zeeuwsch Zaai-Lijnzaad traag en iets lager, 1ste soort *f* 7 tot *f* 7.10 en 2de soort *f* 6 tot *f* 6.10 per 31½ koppen afgegeven. Kanariezaad weinig aangevoerd en tot vorige prijzen van *f* 9 tot *f* 10.50 iets meerder gezocht. Hennepzaad zonder omzet, Inl. blijft van *f* 250 tot *f* 255 naar kwaliteit ter veil. Raapolie tot hooger prijs begeerd. Vliegend *f* 47¾ gedaan, 1 Mei 1863 tot *f* 48 te koopen. Lijnolie flaauw. Vliegend *f* 43½ te bekomen. Raap- en Lijnkoeken tot genoteerde prijzen verhandeld. Harde Raapkoeken *f* 83 a *f* 86; idem Lijnkoeken *f* 105 a *f* 110, en zachte Lijnkoeken *f* 135 a *f* 145, per 1040 stuks.

AMSTERDAM 5 December.

Granen. Tarwe in een doen: 132 ℔ N. witb. Pools. *f* 360; 130 ℔ bonte dito *f* 347. Rogge ongedroogde prijshoudend, gedroogde *f* 2 hooger: 124 ℔ Pruiss. *f* 231; 118 ℔ Odessa *f* 196; 118, 119, 120 ℔ Arch. *f* 212, *f* 215, *f* 218; op levering Maart en Junij *f* 190; Mei *f* 190,

Weerkundige Waarnemingen op 5 December 1862. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
...lepool......	— 10. 2	Z.	—	+ 8. 9	schoon.	slecht water.
...ingen......	+ 2. 4	O.	0	— 5. 0	—	—
...der........	+ 0. 8	Z.O.t.O.	2	+ 1. 4	—	—
...mouth	—	Z.Z.O.	—	—	dikke mist.	—
...singen	— 1. 4	Z.t.W.	3	+ 6. 8	—	—
...richt......	762. 6	N.	1	+ 5. 2	—	—
...mouth	+ 0. 5	Z.	veel wind.	+ 10. 0	betrokken.	gewoon.
... .	— 4. 2	Z.	friss. bries.	+ 12. 2	"	ruw.
....	+ 1. 9	Z.O.	0	+ 14. 0	schoon.	stil.
...s........	— 0. 6	Z.	0	+ 7. 7	betrokken.	—
....	— 4. 1	Z.W.	15	+ 11. 4	"	onstuimig.

Alzoo grootste verschil in Nederland G 3. 8 V; generaal idem G 12. 6 Ha.

Scheepstijdingen.

...uwersh. (Z.Z.O.) *Vertrokken.* ...dec. *Belinda*, Stych, Dordrecht

...t *Aangek.* ...*anby* (st.), Hartlepool

...*hannes*, Mencke, Riga

Vertrokken. ...*Ellida*, Larsen, Memel

...*bets Anker*, Andersen, Noorwegen

(O. Z. O.)

...elle (Z.Z.O.) *Aang.* ... *Cologne* (st.), Londen

...*venoord* (st.), d.°

...m. *Cator* (st), Hartlep.

...*gull* (st.), Hull

...*allow* (st.), d.°

...*larney* (st.), Goole

Vertrokken. ...*& Charles*, Hopkins, Rochester

...sluis (Z., mistig) *Vertrokken.* ...dec. *Czarina*, Shearer, Sunderland

...el (Z.O.) *Aangek.* 4 dec. *Jonge Pieter*, Smit, Colding n. Schiedam (als bijlegger, ligt bij Kijkduin)

5 *Kijkduin*, Dekker, Batavia (vertr. 3 aug.)

...*Min. Thorbecke* (s), Hull

Vertrokken. 4 *Genius*, Gruber, Newcastle

Alida, Möller, Christiania

...*Hausfrau*, Bröder, Tonsberg

5 *Cornelis*, Fokkes, Marseille

Magnet (st.), Londen

Triad, Zetland, Sunderl.

Vlie *Aangekomen* 2 dec. *Nora* (st.), Londen

Vlissingen *Aangek.* 3 dec. *Anna*, Jongebloed, Riga

4 *Hortense*, Haussen, Buenos-Ayres

Rurik, Jansson, d.°

Emil, Osterberg, Rio-Jan.

Louis Joseph, Leroux, Spanje

Aliæ, Provost, Bayonne (om order)

Maria, Villanova n. Gent

Vertrokken. 4 *Francis P. Sage*, Ingersoll, New-York

Centurion, Zerega, d.°

—o—

Bordeaux *Aangek.* 2 dec. *Bordeaux* (st.), Achenbach, Rotterd.

Havre *Aangekomen* 2 dec. *Sophie & Julie*, Gefflot, Rotterdam

Liverpool *Vertr.* 3 dec. *Wilhelmina Cath.*, Kiel, Laguayra

Uitgeklaard. *Cornelia Jantina*, Kwint, Harburg

In lading. *Gebroeders Smit*, Smit, Cette via Runcorn

Troon *Vertrokken* 2 dec. *Gesina Alida*, Botje. Malaga

Cardiff *Vertrokken* 2 dec. *Alida Maria*, de Vries, Singapore

Pioneer (st.), Rotterd.

Bristol *Aangekomen* 3 dec. *Stientje Roemeling*, Bruins, Helsingborg

Guernsey *Aangek.* 29 nov. *Teazer*, Broadhead, Harlingen

Scilly *Vertrokken* 29 nov. *Nundeeps*, Woodcock, (van Bari) Rotterdam

Falmouth *Aangek.* 4 dec. *Kosmopoliet*, Brandts, Rio-Janeiro (heeft order voor Altona)

Plymouth *Binneng.* 3 dec. *Devonshire*, Graham, Callao n. Cowes

Ryde (Wight) *Binneng.* 3 dec. *Ellen*, Edwards, Whitehaven n. Rott.

New Dove, Davies, Port Madoc n. d.°

In het **Kanaal** *Aangek.* 3 dec. *Nijverheid*, Bonjer, Tjilatjap n. Rotterdam (alles wel aan boord)

Cowes *Aangekomen* 3 dec. *Edmond*, Smithers, Callao

Deal *Vertrokken* 3 dec. *Diana*, Jongebloed, (v. Londen) Demerary

Londen *Aangekomen* 3 dec. *Louisa Helena*, Aggen, St. Petersburg

4 *Annechien & Jantje*, Venema, d.°

In lading. *Eersteling*, Wiersma, Amsterdam

Gravesend *Aangek.* 4 dec. *Friesland*, Boontje, Workum

Harwich *Binneng.* 3 dec. *Onderneming*, Wolthekker, Groning. n. Londen

Eagle, Garwood Ipswich n. Rotterdam

Hull *Aangekomen* 3 dec. *Aurora*, Rademaker, Fredrikshamn

Emma, Sutton, Terschellidg

Sunderland *Aangek.* 1 dec. *Messenger*, Smith, Nieuwe Diep

Shields *Aangekomen* 2 dec. *Advena*, Hales, Nieuwe Diep

3 *Roswell Sprague*, Whitmore, Rotterdam

Mathilda, Copland, d.°

Ottawa, Humble, d.°

Gentleman, Durow, Schiedam

Dirkje, Deen, Groningen

Vier Gebroeders, Balkema, Dantzig

Heldos, Tonnesen, Maassluis

Battruida, Jonkhoff, Yarmouth

Zeilklaar. 3 *Livorno Packet*, Melenberg, Messina

Lowestoffe *Vertr.* 3 dec. *Elisabeth*, Arents, Newcastle

Grangemouth *Vertr.* 3 dec. *Catharina*, Slinger, Malaga

Alloa *Aangekomen* 3 dec. *Emma*, Kagelmacher, Schiedam

Dundee *Vertrokken* 2 dec. *Fenna Hendrika*, Duit, Newcastle

Hamburg *Vertr.* 3 dec. *Alida*, Borgman, Lagos

Cuxhaven *Vertr.* 1 dec. *Cornelia*, Vorenkamp, Genua

3 *Ecliptica*, Freers, Fernambuck

Jantje Wilkens, Hotze, Porto Alegre

Bremerhaven *Aang.* 3 dec. *Catharina*, Springer, Amsterdam

Swinemunde *Binneng.* 2 dec. *Grietje de Weerd*, Pothuis, Antwerp. n. Dantzig (wegens tegenwind)

Landscrona *Aangek.* 25 nov. *Titia Susanna*, Potjer, Hartlepool

Randers *Vertrokken* 28 nov. *Abeldina*, Olthoff, Engeland

Elseneur *Gepass.* 2 dec. *Gesina*, Mulder, Riga n. Engeland

Tonningen *Aangek.* 30 nov. *Zwaantje*, de Vries, Rotterdam naar Stralsund

1 dec. *Sjoukelina*, Dirks, Dokkum n. Rostock

—o—

Rotterdam 5 dec. Volgens telegram v. Grangemouth. is de *Louise* (s.s), die op Cramond-Eiland aan den grond geraakt was (zie ons vorig N.°), met assistentie in vlot water en gisteren te Grangemouth aangekomen.

Amsterdam 5 dec. Volgens brief van kapitein D. Gaaff, voerende het schip *Gelderland*, van hier naar Batavia, in dato 3 dezer, was hij toen in goeden staat zeilende op de hoogte van Douvres; alles wel a. b.

Londen 4 dec. Aangaande het schip *Marianne*, kapit. Rossi, den 7 julij ll. v. Buenos-Ayres herwaarts vertrokken, heeft men sedert niets vernomen.

— Volgens telegram van San Roque, van 3 dezer, is het schip *Due Sorelli*, kapit. Slocovich, van Taganrog n. Engeland, lek en met zware schade te Gibraltar binnengeloopen.

Dundee 4 dec. De schoeners *Gothenburg*, k. Reimers, v. Riga, en *Osprey*, kapit. Noble, van Rostock komende, zijn gisteren op de banken van de Tay verongelukt.

Liverpool 2 dec. Het Nederl. schip *Meika*, kapit. Hazewinkel, van Livorno herwaarts, in october bij Waterloo gestrand (bev. gemeld), is afgekeurd en zal op de strandingsplaats verkocht worden.

Malta 26 nov. Het schip *Michael*, kap. Runge, van Odessa naar Falmouth, is alhier lek, met verlies van verschansingen, zeilen en booten binnengeloopen.

—o—

Gepraaid:

9 oct., op 10° ZB. en 27° WL., *Eva Johanna*, S. van Bochove, van Rotterdam naar Batavia.

3 nov., op 6° 54′ NB. en 24° 58′ WL., *Elisabeth & Maria*, Flens, v. Amsterd. naar Monte-Video.

14 nov., op 30° 47′ NB. en 34° 15′ WL., *Augusta May*, Charles, van Pasoeroean naar Nederland.

17 nov., op 47° NB. en 10° 19′ WL., *Amazone*, Dannberg, van Rotterdam naar Akyab.

—o—

4 december. De wind te **Falmouth** Z. en te **Deal** N. O., stil.

—o—

Amsterdam *Vertr.* 4 dec. *Vriendschap*, Elles, Brest

Hermanus Isaak, Braunstahl, Oud-Calabar

5 *Cito*, Warkmeister, Philadelphia

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 6 dec.: 1ste getijde 3 ure 34 min.; 2de get. 3 ure 58 min.

Arnhem. Waterhoogte 4 dec. 0.88 el.

Keulen. Rijnhoogte 4 dec. 4 v. 10 d. Rijnl. (gevallen ½ d.)

ENGELAND. (Bristol-Kanaal.)

Rood draailicht nabij het Scarweather Sand.

De Minister van Marine heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt dat, blijkens bekendmaking van het Hydrografic Office, Admiralty te Londen, met den 1 october jl. een lichtschip geplaatst is nabij het westeinde van het Scarweather Sand, in het kanaal van Bristol.

Op dat lichtschip is geplaatst een draailicht, vertoonende een helder rood licht drie maal in *ééne* minnnt.

Het licht is 38 Engelsche voeten boven de oppervlakte der zee verheven, en met helder weder op nagenoeg 10 Engelsche mijlen zigtbaar.

Het lichtschip ligt in 14 vadem laag water springtij, met Tears-punt juist open van Sladesbluff, peilende N. W. ¼ N.; de Constantinopel-buitenhuizen in één met den ingang van Port Taiback N. O. t. O. wel zoo oostelijk; Mumble's licht N. ¾ O. afstand 7,3 mijl; de West-Scarweather-boei N. O. t. O., afstand 1,8 mijl; de Nash's hooge lichttoren Z. O. ¾ O., 14,4 mijl; en het Helwick's lichtschip N. W. ¾ W., 18,2 mijl.

Ten einde het Scarweather lichtschip des daags duidelijker van dat van Helwick te onderscheiden, zal weldra een halve bal, boven den gewonen bal, aan den top van den mast vertoond worden.

De kompaspeilingen genomen miswijzend; afwijking in 1862 24° 30′ W.

Cargalijsten.

Rotterdam.

TRIEST, Willem, M. J. de Weerd. — 270 b. Sumak, 4 v. Galnoten en 48 v. Krenten, F. A. Voigt en Co.; 114 b. Hennep, Verwey en Co.; 10 bond. dito, van der Horst van Lil en Wachter; 6 v. Terpentijn en 2 pakk. Storax, A. M. en C. Pluygers; 12 b. Amandelen, Dunlop en Mees; 4 v. Carobbe, 6 v. Rozijn en 6 b. Koopm., Schmitz en Fassbender; 25 b. Zaad, Suermondt en Wagner; 134 b. dito, Boomer en Co.; 3 v. Potasch en 2 b. Carobbe, C. L. Ringrose en Co.; 108 b. Sumak, 7 v Anijs, 1 v. Vijgen en 6 v. Carobbe, C. Hemmann en Co.; 2 b. Hennep, Visser en van der Sande; 155 b. Sumak en 2 v. Amandelen, A. T. Sölling en Co.; 23 z. Sumak, 1 v. Koopm. en 100 v. Krenten, Order; 200 v. Krenten, Order, te Groningen.

Amsterdam.

MAKASSER, Maria Catharina, Kluit qq. — 2840 b. Koffij, Cramerus en Co.; 1295 b. dito, 466 Buffelhuiden, van Heeckeren en Co.; 7413 Buffelhorens en 81 st. Kajoe Boekoe, Wunderly en Co.; 10 ks. Cajapoetieolie, 430 b. Koffij en 2810 boss. Bindrotting, J. Barge; 1741 b. Koffij en 188 bl. Kajoe Boekoe, Order. — Voor Rotterdam: 1389 b. Koffij, 205 Huiden en 2 Geweren, 't Hoen, Hudig en Co.

PETERSBURG, Martha, Nieboer. — 694 tsw. Rogge, Wed. J. d'Arripe en Co.

ƒ 189, ƒ 190. Gerst ruim prijshoudend: 112 ℔ Zweedsche ƒ 187. Haver en Boekweit zonder handel.

Zaden enz. Lijnzaad prijshoudend: 111 ℔ Petersb. ƒ 387½; 108/109 ℔ Arch. ƒ 380. Raapolie op 6/w. ƒ 49; vlieg. ƒ 47½; 1 Sept., Oct., Nov. en Dec. ƒ 43½; 1 Mei ƒ 47½. Lijnolie op 6/w. ƒ 43½; vlieg. ƒ 42; 1 Maart, April en Mei ƒ 39½. Hennepolie op 6/w. ƒ 48; vlieg. ƒ 46½. Raapkoeken per 1040 st. ƒ 85 a ƒ 90. Lijnkoeken per 104 stuks ƒ 11½ a ƒ 14.

Vetwaren. Traan. Zuidzee ƒ 42 a ƒ 43, Robben- ƒ —, Archangel ƒ —, Astrakan ƒ —, Lever- bruine ƒ 50, blanke ƒ 54 a ƒ 55. Rondvisch per 50 Ned. ℔ ƒ 14. Ansjovis. 1862r ƒ 8½, 1861r en 1860r ƒ 8, 1859r en 1858r ƒ 5.

LONDEN 4 December.

Suiker stil, doch houders vragen hooge prijzen; van W.-Ind. werden 494 v. afgedaan; 261 v. Cuba Muscovados bedongen 36/3. Geraffineerde met goeden handel tot zeer vaste prijzen. — *Koffij.* Native Ceylon stil, goed ord. a mooi grof 72/6 a 74/. — *Cacao* flaauw. — *Thee.* Heden in veiling werden 8600 k. aangeboden, waarvan 6700 k. verkocht zijn. Ord. groene Theëen iets vaster. — *Rijst* stil, half goed wit Bengal 13/. — *Indigo.* Guatemala, er werden 269 cer. en 11 z. aangeboden waarvan de helft verkocht werd, goede roode soorten iets hooger, ord. soorten 1 a 3 d. lager, prijzen liepen tusschen 4/8 a 7/7. — *Vruchten.* Rozijnen, Valencia 25/ a 27/, betere 30/ a 37/; Muscadel in lagen 40/ a 81/, prima 103/ a 116/; Eleme en Chesme 29/. Turksche Vijgen 23/ a 40/, ord. 17/ a 19/. — *Katoen* met goeden handel tot vooruitgaande prijzen. — *Hennep.* Manilla stil. Russische Rein £ 37.10/ a 38.5/, Halfrein £ 37. — *Lijnzaad* onveranderd. — *Metalen.* Schotsch Gietijzer stil 55/6. Tin vast, Straits 118/ a 117/. — *Oliën.* Lijn- flaauw 38/6; Raap- vast 47/6 a 48/; Patent- 50/6; Cocos- en Palm- vast; Terpentijn- stil 87/6 en 115/. — *Harst* stil; Fransche 23/6, Amerik. 27/6. — *Talk* stil doch vast; oude 44/6, nieuwe 45/6 a 45/9, Dec. 45/6, voorj. koopers 46/3, Maart 46/9 a 47/.

Veemarkt. Met redelijken aanvoer was de stemming bijna onveranderd. Ossen 3/2 a 4/10, Schapen 3/8 a 5/8, Kalveren 3/4 a 4/8, Varkens 3/8 a 4/10.

LIVERPOOL 3 December.

Suiker vast; 300 k. bruine Havana bedong 22/3, 2500 z. Bahia 18/6, 250 ton ongekl. Manilla zeilende 16/10½.

ANTWERPEN 4 December.

Koffij zeer vast. — *Granen* stil. — *Oliezaden.* Puik Odessa Lijnzaad ƒ 16⅜, Riga Zaai fr. 65½. — *Reuzel* met goeden handel; ca. 300 vtjs. bedongen op lever. ƒ 26 entr.

HAVRE 2 December.

Katoen. De verkoopen bedroegen gisteren 324 b., en heden tot 3 ure ca. 315 b. tot vorige prijzen. — *Koffij* met goede vraag tot de laatste prijsverlaging; Haiti Port au Prince fr. 86½ a 85 entr., dito van de Kaap fr. 87 a 83, Rio ongew. fr. 81½ a 85, dito gew. fr. 100. — *Suiker.* Antilles n.° 4 fr. 46 cons. — *Indigo.* 10 k. Bengal zijn tot fr. 1.22 beneden taxatie gelaten. — *Huiden* met meerdere vraag, B.-A. gedr. fr. 95 a 110, Rio-Grande gez. Ossen- fr. 63, Koe- fr. 55. — *Reuzel.* Amerik. fr. 53, dito voor fabrieken fr. 50. — *Haar.* B.-A. fr. 122½. — *Wol.* B.-A. vette fr. 2.30. — *Was.* Gele New-York fr. 1.90. — *Tabak.* 52 b. Mex. bedongen fr. 180 entr. — *Spek.* Amerik. fr. 103 cons. — *Koper.* Minnesota fr. 260 a 257½.

NEW-YORK 22 November.

Katoen in de afgeloopene week met levendige vraag; ll. woensdag was de notering voor middl. 69 en zelfs werd voor enkele partijen 70 c. betaald. Heden sluit de markt flaauw op 67 c. — *Asschen* met goede vraag; Pot- hooger op $ 8.50, Paarl- vast $ 9. — *Koffij* stil door de hooge vraagprijzen; Rio 30 a 31½ c. cont. en 31½ a 33 c. op 3/m.; 300 m. Java bedongen 34 c. — *Meel* met groote aanvoeren 10 a 15 c. lager; State common brand $ 5.65 a 5.70, good brand $ 5.75 a 5.80, extra brand $ 5.90 a 6.00. — *Granen.* Tarwe deze week 2 a 4 c. lager. Men noteert: Chicago voorj. $ 1.15 a 1.23½, Milwaukee club $ 1.20 a 1.29, Amber Jowa $ 1.32 a 1.34, roode Western $ 1.35 a 1.42½, Amber Western $ 1.41 a $ 1.43, roode State $ 1.40 a 1.43, witte Michigan $ 1.50 a $ 1.53. Gerst stil; State $ 1.46 a 1.55. Haver 2 a 3 c. lager; Western en State 67 a 67½. — *Melassen* stil en prijzen flaauw; Cuba Muscovados 32 a 40 c., Portorico 45 a 48 c. — *Terpentijn* stil $ 2.60. — *Harst.* Common Strained $ 14.50, n.° 2 en n.° 1 $ 16 a 21. — *Provisien* in de laatste dagen met goede vraag tot hooger prijzen; de verhooging sedert ll. zaturdag is 12½ a 37½ c.; old Western prima Mess $ 12.75 a 13, prima $ 11.50 a $ 11.75, Mess $ 13.18⅞ a 13.25. Vleesch aangeboden en lager; Mess $ 8 a 10½, repacked Mess $ 12.75 a 13, extra $ 13.75 a 14. — *Rijst* stil, doch vast; Rangoon 7 a 7¼ c., Arracan 7⅞ c., Patna 7¼ c. cons. — *Klaverzaad* stil 10½ a 10¾ c. — *Suiker* met goede vraag tot eene verhooging van ⅛ c. — *Talk* stil 10⅜ a 11⅛ c. — *Tabak* stil; Seedleaf 10 a 30 c voor cons. en 9 a 25 c. voor State en Western. — *Vrachten.* Granen 8½ a 9½ d., Meel 2/1½ a 2/3, zwaar Goed 20/ a 30/, Vleesch 5/ a 5/6, Spek 2/9, Harst 2/6, Tabak 30/ a 35/. — *Wissel* op Londen 144½.

FERNAMBUCK 12 November.

Suiker met belangrijken aanvoer; de toevoeren dooreen genomen bedragen 3000 z. daags, meest ord. bruin. Spoedig echter zullen ook Muscovados en goed wit aangevoerd worden. De droogte doet de werkzaamheden van den oogst goed vooruitgaan. De buitengewone maatregelen, die door de Bijbank van Brazilië genomen zijn, hebben zulk een geldgebrek veroorzaakt, dat de wissel plotseling op 28 a 28½ d. is gestegen, hetwelk den prijs der bruine Suiker heeft doen dalen; men vraagt 1750 r., doch in de 2de hand werden zelfs partijtjes tot 1700 r. afgedaan. Ten gevolge der laatste berigten uit het buitenland sluit de markt flaauw. Witte Suikers zijn in verhouding hoog in prijs; men betaalde voor Portugal en het Zuiden 3400 a 4000 r.; eene spoedige daling hierop is waarschijnlijk. — *Katoen.* Voor de aankomst der laatste boot betaalde men voor Fernamb. aan den wal 18 $ 000 a 20 $ 000; voor Paraibo aan boord 19 $ 500 en voor Maceio 19 $ 000; later ging er niets meer in om. — *Huiden*, dr. gez. 180 r. — *Vrachten* onveranderd. Kanaal 42/6. — *Wissel* hooger op 28 a 28½, terwijl eene verdere rijzing verwacht wordt. Parijs 340 r.

BAHIA 11 November.

UITVOER-ARTIKELEN. *Suiker* onveranderd doch vast in prijs, door de droogte zijn de aanvoeren niet groot; men betaalt voor Muscovados regular 1 $ 900 a 2 $ 000 en puike soorten voor Frankrijk geschikt 2 $ 100, witte schaarsch. — *Katoen* flaauw, voor puike soorten zijn er koopers tot 19 $ 000. Uitvoer der maand October 918 b. — *Koffij.* Naar men beweert werden 4000 b. afgedaan tot 6 $ 200 voor Nazareth en 6 $ 400 voor Maragogipe, deze opgave wordt echter betwijfeld en de notering is niet hooger dan 6 $ 000 a 6 $ 100 voor Nazareth en 6 $ 200 a 6 $ 300 voor Maragogipe en zelfs tot die prijzen gaat er niets om, en houdt men om tot zaken te geraken 3 a 400 reis lager. 3000 b. werden bij kleine partij afgedaan. Nazareth tot 5 $ 800 a 6 $ 000, Maragogipe tot 6 $ 000 a 6 $ 200 en Moritiba tot 6 $ 200 a 6 $ 400. — *Cacao* 4 $ 400 a 4 $ 600, men voorziet eene daling. — *Huiden* lager; dr. gez. 140, gedr. 170. — *Tabak.* De droogte zal veel schade aan den oogst doen. Nieuwe bedong sup. 6 $ 000, prima 5 $ 050, 2a en 3a 4 $ 100, oude Patent 12 $ 000, flor 10 $ 000, prima 8 $ 000, 2a 7 $ 000, 3a 5 $ 800. — *Vrachten* hooger; Kanaal en Engeland 50 a 50/6, Kanaal en Vasteland 50/ a 57/6. — *Wissel* Londen 27⅜, Parijs 350 a 355; het geld is schaarsch.

RIO-JANEIRO 6 November.

Koffij met goede vraag gedurende de afgeloopen maand; er hadden dagelijks eenige verkoopen plaats. Na het vertrek der Engelsche mail waren de prijzen ca. 200 reis lager; dezelve bleven sedert onveranderd, ofschoon de verhoogde Wisselkoers de prijs voor het buitenland hooger doet zijn. Houders zijn vast gestemd ten gevolge der gunstige berigten uit Europa. Sedert 7 October werden verkocht 188,000 b., waarvan 107,700 b. voor het Kanaal en het Noorden van Europa. De voorraad bedraagt ca. 140,000 b. en de notering per partij voor Noordelijk Europa is thans 6 $ 800 a 7 $ 000 r. en voor het Kanaal 6 $ 000 a 6 $ 700. Uitvoer in October 118,935 b. naar Europa, waarvan 50,296 b. naar het Kanaal. — *Suiker.* Campos witte 3 $ 400 a 4 $ 000. Fernambucq 2de kwal. 5 $ 200. *Huiden* 260 r.

INVOER-ARTIKELEN. Holl. *Kaas* 1 $ 500 a 1 $ 600 r. *Jenever* in damejeannes Holl. 5 $ 400 a 5 $ 600. — *Kaarsen.* Spermaceti 850 a 909 r. — *Lijnolie* 200 r. per ℔. — *Peper* 240 a 270 r. — *Rijst.* O.-I. 12 $ 000. — *Vrachten* hooger; naar 't Kanaal 1ste kl. schepen 50/ a 52/6 met 5 %. *Wissel* op Londen 90 d. z. 27 d., disc. 10 %.

RIO-GRANDE 30 October.

Huiden. In gez. Ossen- en Koe- ging op levering niets om; slechts eenige partijtjes Matadeiros werden verkocht tot 110 r. voor Ossen- en 80 r. voor Koe-. Gedr. Ossen- en Koe- lager; 4000 st. 21 a 22 ℔ bedongen 240 r. en 1000 st. 24 ℔ 260 r. Zware zijn schaarsch en voor ligte is weinig vraag. — *Wol* nog niet aangevoerd, de eerste partijen zullen hooge prijzen bedingen. — *Beenderen* zonder voorraad. — *Haar* zonder vraag. — *Vrachten* vast; n. Antw. gez. Huiden 52/6 en 5 %, Beenzwart en Beenderen 45/ en 5 %. — *Wissel* op Londen 24 a 24¼, Parijs 395 a 400.

MONTE-VIDEO 30 October.

INVOER-ARTIKELEN. De aanvoeren waren groot, doch prijzen houden zich redelijk staande. *Jenever.* Hamburger in dame-jeannes van 3 gall. 12½ r. entr. — *Suiker.* Geraffin. stil. Holl. 23½ entr.

UITVOER-ARTIKELEN met goede vraag en kleinen voorraad; de noteringen zijn met inbegrip der uitgaande regten. *Huiden.* Gez. Ossen- en Koe- zonder voorraad, er werd echter iets op levering gedaan. Men begint eerst in de maand December te slagten. Gedr. met goede vraag tot vorige prijzen. Puike kwal., vooral van Ossen-, wordt schaarsch. Men noteert voor Duitschland: 1a voor Koe- 54 r., voor Ossen- 57 r.; 2a 53 a 54½ voor ½ Ossen- en ½ Koe-. Gez. Paarden- gevraagd, 15½ r., gedr. 10 a 11 r. — *Wol* zonder voorraad; de schering heeft nog geen aanvang genomen en op levering ging nog niets om, daar men buitengewone prijzen vraagt; 1000 arr. vette van de vorige schering, middelb. kwal., bedongen $ 5. Men verwacht hooge prijzen. — *Haar.* Goed gemengd schaarsch op $ 20, ord. gemengd $ 18¾ a 19½, lang $ 27 a 28. — *Koehaar* $ 22. — *Talk* $ 19½ met koopers. — *Vleesch.* Gez. $ 2½ a 2. — *Ossenhorens* $ 45. — *Vrachten* n. Antw.: gez. Huiden en Balen 50/, gedr. Huiden 90/ met 5 %; men verwacht spoedig eene daling. — *Wissel* op Londen 40⅛ a 41¼, Parijs fr. 86, zeer vast.

SANTOS 1 November.

Koffij. Bij het begin der maand en op ontvangst der gunstige berigten uit Nederland eischten de houders eene prijsverhooging van 200 r. voor de nieuwe; sedert bleef de stemming vast. Men noteert: goede nieuwe Campine 7 $ 200, ord. a regular 6 $ 400 a 7 $ 000. De aanvoeren zijn nog klein, doch er ligt nog veel in het binnenland. De kwaliteit der nieuwe heeft de verwachting niet te leur gesteld. — *Vrachten.* Kanaal 35/ a 40/. — *Wissel* 27 d.

Advertentiën.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.25, 11.40, 3.25, 7.45.
„ alleen n. 's Hage: 10.30 's morg., 5.30 's namidd., 9.45 's avonds.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.30, 7.40.
„ 's Hage n. Rott. 8.30, 10.41, 1.30, 4.13, 6.43, 8, 9.53.
Aankomst te Rott.: 9.15, 11.30, 2.15, 5, 7.30, 8.45, 10.40.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rotterdam: 10.30 's morg. en 3.10 's namidd.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.40 's midd. en 5.35 's namidd.
„ Antw.: 7.50 's morg., 12.20 's midd. en 5.50 's namidd. de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Vertrek van: **Rijn-Spoorweg.**

Rotterd.: 6.55, 9.50, 12.25, 2.10 (werkd.), 5.55, 9.15.
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30, 4.30 (werkd.), 6.35, 9.10.
Arnh. n. Utr.: 6.30, 9.37, 11.55, 1.— (werkd.), 5.55.
Utr. n. Rott.: 6.10, 8.40, 11.40, 1.15, 5.35 (werkd.), 7.50.
Gouda n. Rott.: 7.30, 9.20, 12.44, 1.53, 6.27 (werkd.), 8.40.
Aank. te Rott.: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15, 7.05 (werkd.), 9.20.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZATURDAG 6 December 1862, N.º 291.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Vrijdag 5 December.

Daar de heer Meylink het nog ontbrekende stuk van zijne geloofsbrieven heeft ingezonden, zoo adviseert de commissie tot toelating van dat lid, na eedsaflegging, waartoe de Voorzitter door den Koning gemagtigd is, gelijk met de beëediging van den heer van der Poel. Beiden leggen in handen des Voorzitters den eed af en nemen zitting.

De *Voorzitter* deelt mede dat het eindverslag gereed is over het ontwerp van wet tot onteigening van perceelen voor den spoorweg van Breda naar Moerdijk. — De dag der discussie zal later worden bepaald. — Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over de

Staatsbegrooting voor 1863,

en wel over *Hoofdstuk IX* (*Departement van Kolonien.*)

De heer *van Bosse* zegt nagenoeg het volgende: Als ik den loop der discussie naga, dan acht ik het noodig dat men zijne stem motivere. Er is veel gesproken over de politieke en koloniale rigtingen, en inderdaad er zijn onderscheidene rigtingen en meeningen op die punten. Sommigen meenen ook dat nu nog niet het oogenblik is gekomen om over groote punten in discussie te treden, omdat er toch geen eindstemming zal zijn die uitspraak zal doen over de koloniale politiek der Regering of over hetgeen de Minister van Kolonien zal doen.

Tot nu toe behoorde spreker onder hen die bezwaren hebben tegen de begrooting. Die bezwaren liggen zoowel in de algemeene rigting der koloniale politiek als in de begrooting zelve, als daar zijn de hooge kosten voor het gesticht Bronbeek en de regeling der subsidien voor de West-Indische kolonien. Nu spreker dit punt aanroert, beantwoordt hij hetgeen door den heer Cool gisteren is gezegd aangaande sprekers amendement betreffende St. Martin. Wanneer ik, zegt spreker, bij mijn amendement tot vermindering der schadevergoeding voor St. Martin eene dwaling begaan had, dan zou ik dit gaarne erkennen, doch ik ben niet overtuigd.

Ik ga nu, zegt hij, over tot het groote vraagstuk. En als ik dan de debatten resumeer, dan vind ik daarin één opmerkelijk verschijnsel, dat namelijk de weinige leden, die de koloniale politiek verdedigd hebben, het niet eens met den Minister van Kolonien zijn en ook niet zijne beginselen verdedigd hebben. Zoo ook de heer Fransen van de Putte, die in zijne welsprekende rede van gisteren wel aanvallen afkeerde, maar niet den Minister in bescherming nam. En nu heb ik mij afgevraagd: waren de stellingen van dien spreker de gevoelens des Ministers van Kolonien? Ik geloof het niet. Die rede heeft op mij grooten indruk gemaakt. Als dat toch de wenschen zijn der liberale koloniale partij, dan staat die spreker tegenover den Minister en tegenover de radicale partij; dan bestaat er, om eens een voorbeeld te noemen, tusschen hem en den Minister een afstand als bij voorbeeld tusschen de N. R. Ct. en de Arnh. Ct.; dan bestaat die groote strijd niet meer. Die spreker toch heeft eene concessie gedaan van groot belang. Hij zeide toch: De voordeelen der koffij-cultuur moeten blijven behouden. Dat is hetzelfde wat de heer Duymaer van Twist in deze Kamer heeft verklaard, en dan wordt het alléén de vraag of het niet zaak is om met der tijd de suiker-cultuur alléén aan de particuliere teelt over te laten even als de thee. Maar hebben wij die erkentenis, die concessie van den Minister van Kolonien ontvangen? Ik heb daarvan geen woord vernomen. In de Memorie van Toelichting op de cultuur-wet althans vindt men daarvan geen woord. Het tegendeel is waar; de bedoeling is wel degelijk om ook de koffij-cultuur aan de particuliere concurrentie over te laten, en vooral de laatste bepaling der wet, luidende: „alle met deze wet strijdige bepalingen, en met name de publicatie van 25 december 1838 (Staatsbl. n.º 50), worden afgeschaft,” bevestigt mijne meening. Ik zal mij onthouden in duscussie te treden met dien geachten spreker uit Rotterdam: Ik ben te weinig ingewijd in de détails van den strijd en in de bestaande toestanden. Één punt slechts wensch ik te releveren. De heer Fransen van de Putte heeft tegen het bestaande koffijstelsel een bezwaar, dat namelijk de inlander minder ontvangt dan hetgeen de organieke besluiten voorschrijven. Zoo dat juist is, dat er te weinig plantloon wordt verstrekt, dan moet daarin worden voorzien, maar men moet niet voorbijzien dat vroeger veel meer betaald is.

Ik keer nu terug tot het hoofdonderwerp der discussie, waarvan ook ik den persoon des Ministers als geheel afgescheiden beschouw, want ook ik even als de andere sprekers koester de meeste hoogachting voor zijn persoon en karakter. Maar mijn bezwaar is reeds door den heer Godefroi ontwikkeld, en wat de heer Fransen van de Putte en andere leden ook daartegen mogen hebben aangevoerd, het heeft niet mogen gelukken bij mij den indruk weg te nemen dien de bedoelde rede des Ministers ook op mij gemaakt heeft. En 't geldt hier nu niet de vraag om met drie regels schrift iemand ter dood te veroordeelen, want wij hebben veel meer wat de rigting des Ministers van Kolonien karakteriseert. Ik kan mij echter niet vereenigen met de voorstelling dat er zoo twee partijen zouden zijn op koloniaal gebied. Neen, er zijn wel degelijk drie sterk geteekende partijen. *Ten eerste* is er eene partij die niets wil dan *behoud* en uitsluitende cultuur door het Gouvernement, het exploitatie-stelsel. De *tweede* partij is die welke het houdt met het Bataviaasch Handelsblad, die alles plotseling wil omkeeren en die men kan rangschikken onder de Liberalen, die denken, zoo als een Duitsch versje: „Die liberalen haben lieber alles.” De *derde* is de gematigde liberale partij, die bedaarden vooruitgang wil, maar tevens met zorg wil gelet hebben op de finantiële gesteldheid en de behoeften van het Moederland. — De eerste partij schrijft in hare banier dat de Javanen hunne belasting, aan den Souverein verschuldigd, niet meer *in natura* en arbeid, maar in geld moeten betalen; daarvan wil echter de *gematigde* liberale partij niets weten. En toetst hij nu aan dat uiterste gevoelen de rede des Ministers van 26 mei jl. en de Memorie van Toelichting bij de cultuurwet, dan is de strekking om als 't ware aan Nederland te verwijten dat het nog voordeelen uit Indië trekt. Die Memorie van Toel. is een formele tegenstand tegen het cultuurstelsel; er wordt daarin van het cultuurstelsel eene voorstelling gegeven als van een kleed dat versleten is. — De heer Godefroi zeide eergisteren dat hij op koloniaal finantieel terrein een „onverbeterlijke oudgast” is. Dat zal hem in het vuur der improvisatie ontsnapt zijn, want dat wil ik niet wezen, op geen terrein, hoegenaamd dan ook; dat ben ik niet met hem eens. Er was ook een tijd toen ook ik dacht aan onafhankelijkheid van de koloniale baten tot dekking van de gewone uitgaven. In dien tijd kon dat ook. Maar die tijd is voorbij. De aanleg der spoorwegen heeft die illusien weggenomen. En nu is ons onlangs in een Regeringsstuk (Mem. van Beantw. nopens de waterwegen) gevraagd of Nederland bij het ondernemen van groote zaken altijd moet uitzien naar de koffijprijzen. Voorwaar, dat was een schoon en krachtig woord; het is een krachtig beroep op de energie der Nederlandsche Natie, en ik koester ook de hoop dat die Natie, mogt het noodig zijn, aan die krachtige opwekking zal beantwoorden. Maar er waren ook tijden dat andere schoone woorden werden gebezigd. Het is nu 32 jaren geleden dat er ook een sterk beroep werd gedaan op nationaal gevoel en vaderlandsliefde: „geef goud en staal”; en aan die roepstem werd voldaan, ook het goud werd gegeven — maar voor 't meest tegen 6 a 7 pct. rente. En als men let op het oordeel in 1844 daarover geveld, dan geloof ik dat er altoos groote offers noodig zullen zijn. Ook ik ben bereid mede te werken tot zware offers tot verbetering van den materiëlen toestand. Wij zijn nu eenmaal op dien weg; wij allen zijn met den stroom medegegaan en hoogst aanzienlijke uitgaven zijn gedecreteerd of in behandeling. En wie dan ook in 't finantiële een onverbeterlijke oudgast zou zijn, ik ben het tegen wil en dank, omdat er geen ander middel van voorziening is dan door de Oost-Indische baten. Nu zegt de heer Hugenholtz: wij liberalen willen evenmin afstand doen van de millioenen die de Oost afwerpt. Dus over dat beginsel is in deze Kamer geen verschil van gevoelen.

En in het Kabinet? Ik houd mij verzekerd dat noch bij den Minister van Finantien, noch bij zijn ambtgenoot voor Binnenlandsche Zaken de zucht kan bestaan om ons los te maken van de Oost-Indische baten, en dat ook de Minister van Finantien geen slooper is. Ik constateer nogmaals dat de uitlegging aan de woorden van den heer Betz gegeven, nopens het streven naar onafhankelijkheid van de koloniale baten, ten eenenmale onjuist is. Maar wanneer de heer Betz die onafhankelijkheid van de Oost-Indische baten wenscht in dien goeden zin als hij dat gedaan heeft, is dan de begrooting voor 1863 niet een schoone droom, eene illusie? Men vergete toch niet, dat de begrooting voor 1863 werkelijk is verhoogd met 1½ millioen voor de subsidien ten behoeve der W.-I. kolonien, dat inderdaad eene Staatsuitgaaf is, en nog zal klimmen door de publieke werken ook voor de Marine; dat er nog meerdere uitgaven te wachten zijn voor het middelbaar onderwijs enz., waardoor de begrooting meer en meer zal klimmen. Daarom *moet* ook het Kabinet den hoogsten prijs stellen op het behoud der Indische baten. Dat *moet* de politiek van het Kabinet zijn, *en ik ben overtuigd dat dit ook de politiek van het Kabinet is.* Nu betwijfelt men de homogeniteit van het Kabinet, maar dit bevestigt mij in de stelling dat het zoowel hier als elders onmogelijk is een Kabinet te hebben zóó homogeen, dat er niet op enkele punten verschil van opinie kan bestaan.

Nu zegt spreker dat de Minister van Binnenlandsche Zaken bij de algemeene discussien gevraagd heeft waarom de Kamer zich ongerust zou maken, daar er toch geene ingrijpende maatregelen zullen plaats hebben zonder hare medewerking. Maar, zegt spreker, *als* er dan voordragten komen, staat het ons toch vrij die te beoordeelen en ze vast te knoopen aan de beginselen van het Kabinet. De Minister van Binnenl. Zaken zeide: Ik heb de wet uit de portefeuille genomen en er niets in gevonden wat tot ongerustheid aanleiding zou kunnen geven. Maar heeft die Minister ook de Memorie van Toelichting gelezen, en heeft hij den tijd gehad zorgvuldig te overwegen welken indruk dat stuk zou maken in verband met de redevoering des Ministers van Kolonien op 26 mei? Zoo ja, en als dat alles is de uitdrukking der politiek van het *Kabinet*, ja, zegt spr., dan zou ik staan tegenover het Kabinet op koloniaal gebied; maar ik weet bij ondervinding hoe moeijelijk, hoe onmogelijk het voor Ministers is zich met de bijzonderheden en de toepassing van beginselen van ambtgenooten in te laten; al heeft men de beginselen besproken, dan blijft er in de uitwerking altoos nog zoo veel ruimte, dat het onmogelijk is dat alles overeenstemt. Daarom kan het zijn dat de Memorie van Toelichting niet is de koloniale politiek van het Kabinet, en ik schrijf de wet en de Memorie van Toelichting dan ook op de rekening des Ministers van Kolonien alleen. De Minister zegt wel telkens dat hij het cultuurstelsel wil in stand houden, maar bij elken stap struikelt hij over dat beginsel heen. Nu zegt men wel: maar deze Minister zal de koloniale begrooting aan de Kamer voorleggen, en dan kan men toch nagaan of het stelsel des Ministers genoegzame waarborgen oplevert. — Ik stel den hoogsten prijs op de vaststelling der koloniale begrooting door de Kamers, maar wat zal ons dat baten als de toekomst van het cultuurstelsel in gevaar gebragt wordt?

Immers, het geldt hier de uitvoering. De wet op de cultures kan niet in alle bijzonderheden treden. Zij kan alleen de beginselen vaststellen, en veel moet er worden overgelaten aan de toepassing en uitvoering door het opperbestuur. Daartoe is eene vaste hand noodig, zoo men niet wederom wil stichten wat de heer Fransen van de Putte gisteren teregt noemde, verwarring en onzekerheid door tegenstrijdige aanschrijvingen, hetgeen ook geschied is met betrekking tot de publicatie van 1838 nopens de vrije ondernemingen. Men zegt, men wil de verpligte cultuur behouden, maar als een noodzakelijk kwaad, dat volgens de Mem. van Toel. echter zoo kort mogelijk in wezen moet worden gehouden. Hij heeft nog eene andere opmerking: er heerscht in die geheele cultuurwet blijkbaar een te groote ijver voor het zoogenaamde *behoud* van het cultuurstelsel. Het heeft den schijn alsof de maatregelen zóó streng zijn genomen, dat het cultuurstelsel in discrediet zal moeten komen; men zal ten laatste door al die bepalingen tegen de vrije onderneming het cultuurstelsel verwenschen, en ieder zal verlangen dat dit gehate stelsel spoedig ten grave zal worden gebragt om geheel door vrije teelt te worden vervangen. Spr. schrijft dit niet toe aan eenige nevenbedoeling, maar oppert de vraag of welligt de Min. aldus zijne tegenstanders heeft willen ontwapenen? Dan is hem dit niet gelukt. De Min. van Kolonien treedt op als een hervormer van het stelsel der opbrengst van belastingen in natura en arbeid in eene opbrengst in geld. Ook die questie is meermalen besproken. Het is een hoogst moeijelijk vraagstuk, omdat wij wèl weten wat wij *hebben* en wat wij *gehad* hebben vóór de invoering van het cultuurstelsel, maar *niet* wat wij hebben *zullen*. Wat al questien knoopen zich daaraan niet vast? Het particulier landbezit moet ingevoerd worden alvorens aan wezenlijk vrijen arbeid te denken valt; daarmede staan weder in verband nieuwe kadastrale opnemingen en stellig ook vergrooting van het Europeesch personeel. Eene andere vraag is of niet de *regeling* van de regten en verpligtingen der particuliere landeigenaars moet plaats hebben, en of het goed en billijk is dat bij zoodanige particuliere ondernemingen het beginsel van heffing van belastingen in heerendiensten nog heerschende is. Men heeft ook een belastingstelsel op Java. Er is ook het koffij-monopolie-stelsel: moet dat behouden, uitgebreid of ingetrokken worden? Wat is er van dat alles? Zoo ook komen in de stukken over de suikercultuur van Umgrove denkbeelden voor die overeenkomen met de strekking der gematigde liberale partij. Daarin wordt aangeprezen het sluiten van overeenkomsten met particulieren voor suiker-aanplantingen en ook, wat zoowel door den heer Fransen van de Putte als door mij zoo zeer wordt afgekeurd, de onbeperkte vrijheid namelijk om met dessa-hoofden te contracteren.

Deze en zoovele andere punten maken het onmogelijk om nu reeds te beslissen over de moeijelijkheid der vervanging van de belasting in natura door eene belasting in geld. En daarom word ik te meer bevestigd in mijne stelling: hervorming met behoud der geldelijke uitkomsten voor het Moederland. Maar, nu in de Memorie van Toelichting de voorstelling wordt gegeven, dat het cultuurstelsel uitgediend heeft, en nu daarin ook het hoogst gevaarlijk beginsel is opgenomen van het sluiten van contracten met dessa-hoofden en dus het noodzakelijk toezigt van het Gouvernement op eene andere magt overgaat, nu moet ik zeggen dat de Minister ten eenenmale gefaald heeft in de keus der middelen, en ik de overtuiging heb dat die niets zullen te weeg brengen dan verwarring, die niet dan hoogst nadeelig kan werken voor de belangen van Kolonien en Moederland. En daarom zegt spr. tot besluit: tenzij deze discussie mij opheldering geve op al die verschillende punten en twijfelingen, zal ik genoodzaakt zijn mijne stem *tegen* deze begrooting uit te brengen.

De heer *de Brauw* begint zijne rede met te protesteren tegen eene uitdrukking van een der leden, dat het hier zou gelden de vraag over de conservatieve of de liberale partij; of dit Ministerie zou blijven of dat er een ander zou optreden, in een woord, dat het hier enkel was eene partij-questie. Hiertegen moet hij opkomen. De vraag is alleen, of wij bij voortduring zullen blijven in den toestand waarin wij thans zijn door het nog bestaand stelsel van koloniaal beheer, dan wel of wij dien zullen zien verminderen, achteruitgaan of geheel verdwijnen. Zij, die meenen dat er gevaar bestaat door de rigting van dit Kabinet op koloniaal gebied, bestrijden het daarom alleen, niet omdat zij een liberaal of conservatief Kabinet willen hebben. Wanneer spreker nu in aanmerking neemt wat de heer van Bosse dezen morgen gezegd heeft, ten aanzien der rigting van dit Kabinet in verband met de rigting van den Minister van Kolonien, waaruit hij afleidde dat de rigting van den Minister nog niet die was van het Kabinet, dan gelooft hij, dat dit niet in alle opzigten juist is. Spreker weet toch niet hoe men de rigting van den Min. van Kolonien (door den heer van Bosse als zoo nadeelig geschetst) kan afzonderen van de geheele rigting op koloniaal gebied van dit Ministerie; hij heeft toch tot nu toe van niet een Minister een enkel dèsaveu gehoord van wat door den Minister van Kolonien in geschriften of in de discussien is gezegd. Spreker ziet bij voortduring den Min. van Kolonien naast zijne ambtgenooten zitten, en als hij dus spreekt van eene koloniale rigting, dan doet hij dit namens het geheele Kabinet. Nu vergt spreker niet, zoo als de Min. van Binnenl. Zaken hem bij de algemeene discussien heeft toegevoegd, dat de eene Minister zij eene getrouwe kopy van den ander; maar hij verlangt anders niet dan dat er zekerheid besta, en die moet er zijn, dat de algemeene rigting van den Min. van Kol. is de algemeene rigting van het Kabinet op koloniaal gebied. Als spreker nu een openhartig woord mag zeggen, dan schijnt het hem toe dat de taktiek der ministeriële partij is om den Minister van Kolonien van de overige leden van het Kabinet af te zonderen. Het is duidelijk dat zij hem niet in al zijne handelingen ondersteunt. Wat is nu hieruit af te leiden? Indien nu die ministeriële partij zal stemmen tegen eene begrooting, dan meent spr. er uit te moeten afleiden, dat men den Minister van Kolonien wil ligten uit dit Kabinet, zoo het mogelijk is, en dan het tegenwoordig Kabinet door een ander Minister van Kolonien doen aanvullen. Met andere woorden: men wil de rigting van den Minister, in zijne stukken aangegeven, door een ander zien verdedigen en uitvoeren. Dat schijnt de taktiek te zijn, maar spreker kan dit niet goedkeuren. Het komt hem voor dat, als een lid van het Kabinet een beginsel uit zijn naam verdedigt, dit dan is een beginsel van dat Kabinet. En nu zegge men niet: in het algemeen zijn wij wel de beginselen van vooruitgang van dezen Minister van Kolonien toegedaan. Want er is meer dan een algemeen beginsel van vooruitgang. Er is een beginsel van zoodanigen vooruitgang, waardoor wij alles, wat wij nog hebben, met versnelde pas zullen zien achteruitgaan. Dat is de gevaarlijke rigting van den Minister van Kolonien. Zijn vooruitgang is de achteruitgang van het Vaderland en van onze Kolonien. Spreker kan dus den Minister van Kolonien niet afzonderen van het geheele Kabinet. En, gelijk hij reeds bij de algemeene beschouwingen gezegd heeft, zoo hij zijne stem zal uitbrengen tegen dit Hoofdstuk, dan is die stem gerigt tegen de geheele koloniale rigting van dit Kabinet.

Als men nu die rigting, die aan het roer is, bestrijdt, dan moet men ook de gronden opgeven waarop die bestrijding rust. En nu wil hij gaarne zeggen, hoezeer hij geen koloniale man is, wat zijne denkbeelden zijn over de hoofd-questie die ons thans bezig houdt. Hij zou dan vermeenen, dat de algemeene rigting van den Minister van Kolonien deze zou moeten zijn: behoud in de Kolonien van het tot dusver gevolgd stelsel van cultures en bevordering van den landbouw op Java, *ook* door particuliere teelt. Maar die twee elementen moet de Minister van Kolonien zóó weten te vereenigen, dat er geen strijd tusschen beiden bestaat, maar dat beiden strekken tot nut van Moederland en Indië. Dat is sprekers denkbeeld in het algemeen op koloniaal gebied. Spreker betwijfelt of de heer Fransen van de Putte wel eigenlijk is een vertegenwoordiger van de liberale koloniale partij, want zijne denkbeelden, gisteren ontwikkeld, zijn die van den Min. van Kolonien, die een jaar geleden is afgetreden ten gevolge der afstemming van zijne begrooting, en als spr. dan de redeneringen van den heer v. de Putte goed begrepen heeft, dan beschouwt hij hem als een conservatief man op koloniaal gebied. Doch wat hiervan zij, spr. gelooft dat, als er twee verschillende elementen zijn, de Min. van Kolonien zich boven den strijd moet plaatsen en moet trachten die beide elementen te doen zamensmelten tot nut van Vaderland en Kolonien. Of het nu waar is dat er in den lande zijn, die Java willen exploiteren als een soort van domein, enkel ten behoeve van het Gouvernement, waar niemand tusschen beide mag komen, spr. weet het niet. Maar dit is zeker dat de heer Fransen van de Putte, in zijne rede van gisteren, van wat hij noemde de conservatieve partij een caricatuur gemaakt heeft. Nu is niets gemakkelijker dan van iets een caricatuur te maken en dit dan te bestrijden. Of er nu van die menschen zijn, die de heer Fransen van de Putte bedoelde, spreker weet het niet, maar dit is zeker, dat hij er niet onder behoort, en hij weet dat velen die zich conservatief noemen er zich ook niet onder rangschikken. En bovendien, hoe zou men dit ook willen in eene maatschappij, waar de Westersche beschaving langzamerhand begint door te dringen. Neen, wij willen behoud der voordeelen tot dusver uit het cultuurstelsel genoten, met behoud van dat stelsel, en bevordering van den landbouw op Java, *ook* door particuliere teelt. Spreker gelooft, dat dit zeer goed kan. Hij gelooft dat men de Gouvernements-cultuur van koffij en suiker zeer goed kan behouden, ook met bevordering der particuliere teelt, mits zij niet naast elkander worden geplaatst. Hij meent dat ieder op een afzonderlijk terrein moet blijven. Men kan aan de particuliere teelt de woeste gronden geven. Maar als men de Gouvernements-cultures en de particuliere teelt naast elkaâr plaatst, dan is het rationeel dat de een het ander moet vernietigen. — Nu heeft de heer van de Putte gesproken van het stelsel van den gouverneur-generaal van den Bosch en gezegd, dat die gouvern.-gen. de particuliere teelt naast de Gouvernements-cultures wenschte in te voeren. Maar spreker vraagt, of in dat woordje *naast* niet eene kleine dubbelzinnigheid is gelegen? Is het wel zoo, dat de gouv.-gen. van den Bosch de particuliere teelt *naast* de Gouvernements-cultures wilde hebben? Hij meent dit te mogen betwijfelen. De generaal van den Bosch is naar de Oost gezonden om te trachten daar producten te doen teelen voor de Europesche markt. Hem was bovendien eene bijzondere instructie verstrekt (die spreker medegedeeld vindt in het laatst verschenen werk van den heer *Cornets de Groot*), waarin hem was opgedragen om die zóó in te rigten dat de bevolking aan arbeid werd gewend. Wat deed de Gouverneur-Generaal: hij beproefde om het te doen met vrijheid en vrijen arbeid, maar spoedig zag hij in, dat dit niet mogelijk was. Ten gevolge daarvan werd de dwangcultuur ingevoerd. Daarna werd het besluit van 1 mei 1831 genomen, waarbij gesproken wordt van particuliere teelt en van voorschotten, en waarbij ook de Gouverneur-Generaal gemagtigd wordt om woeste gronden af te staan aan Javanen, Nederlanders of vreemde Europeanen. Spreker meent uit een en ander te moeten afleiden, dat de generaal van den Bosch niet de particuliere teelt wilde *naast* de Gouvernements-cultures. Het doen van voorschotten strekte ook niet voor die industriëlen die wilden komen planten, maar wel om fabriekanten te lokken, ten einde de producten, welke men verlangde, te verkrijgen. Spreker heeft willen aantoonen, dat *naast* de Gouvernements-cultures geene particuliere cultures kunnen bestaan, maar wel dat zij *tegelijk* kunnen worden behouden. En, als het nu waar is, dat de particuliere teelt kan bestaan zonder aan de Gouvernements-cultures schade te doen, dan vraagt spreker, of deze Minister van Kolonien zich geplaatst heeft op het standpunt van *beiden* te willen doen strekken in het belang van het Moederland? En dan gelooft hij dit te moeten ontkennen. Deze Minister heeft zich op een eenzijdig standpunt geplaatst. Hij staat voornamelijk voor de particuliere teelt op Java, maar hij verliest daarbij uit het oog de instandhouding der Gouvernements-cultures, dat artikel 56 van het Regerings-reglement hem als een pligt voorschrijft. De Minister let enkel op art. 60 en niet op art. 56. Spreker wil nu niet zeggen dat de Minister van dat art. 56 niet spreekt, maar hij doet zoodanig als of het hier een verloren zaak betrof, als of de instandhouding der Gouvernements-cultures niet anders plaats had dan omdat zij nog bestaan, en omdat de wet het wil, en plaatst er dus eene andere cultuur naast, opdat deze de bestaande kunne verdringen. Dat is de rigting van dezen Min., en daarom zegt spr. met den heer Godefroi: gij zijt de gematigde toepassing van het programma dat eens in een Indisch dagblad was opgenomen. Spr. zou uit menig stuk van den Min. van Kolonien verschillende aanhalingen kunnen doen, ten bewijze dat hij zeer eenzijdig te werk gaat. De Mem. van Toel. op de cultuurwet, die hij eigenlijk zou kunnen noemen een couranten-artikel, is een doorloopend bewijs van de eenzijdige rigting van dezen Min. Spr. wil slechts op één woord wijzen in die Mem. van Toel. voorkomende. De Min. van Kolonien, sprekende van art. 56, zegt dat dit artikel voorschrijft de instandhouding van de Gouvernements-cultures *slechts* zoo veel doenlijk. Dat woordje *slechts* is argeloos ter neer geschreven, maar het is eene volmaakte omkeering van alinea 1 van artikel 56, waarin bedoeld wordt de instandhouding voor zooveel dit eenigzins kan, niet omdat zij nog bestaan. Dat woordje *slechts* toont dus aan de eenzijdigheid des Ministers op dit punt. En dit is nu juist zijn grootste fout. Hij moet zich boven de beide zaken plaatsen; zijn streven moest zijn om beide elementen te laten zamenwerken tot nut van den Staat. De wet schrijft voor instandhouding der Gouvernements-cultures en geeft daarvoor regelen aan de hand. En daarom heeft de heer Duymaar van Twist, en is er ook in geschriften op gewezen, dat de wet onderscheidt tusschen instandhouding der *cultures*, en instandhouding van het cultuur-*stelsel*. Daarin ligt het groote verschil. Men kan wel de producten willen hebben, doch niet door dat stelsel. Maar spreker meent dat dit de bedoeling van art. 56 niet is; hij gelooft dat art. 56 niet enkel bedoeld heeft instandhouding der producten, maar ook instandhouding van het stelsel waardoor die producten verkregen worden.

Nu heeft de spreker dezer dagen hooren zeggen: Weest niet ongerust over wat door dezen Min. gezegd is. Als er iets van ingrijpend belang moet geschieden, dan zal dit bij de wet worden geregeld. Maar spreker kan zich daar niet mede vereenigen. Dat is de bedoeling der Grondwet niet. De vraag is niet of iets is van ingrijpend belang, maar, wanneer de Min. ons een ontwerp aanbiedt tot regeling van eenig onderwerp in Indië, dan moet hij beginnen met aan te toonen, dat aan die regeling bij de wet behoefte bestaat. Het oordeel of iets van ingrijpend belang is, is geheel subjectief; dit is nu wel hetzelfde met de beoordeeling of er behoefte tot wettelijke regeling bestaat, maar de wet verlangt het laatste.

Nu nog een enkel woord tot den heer Godefroi. Dat lid heeft ons, die verleden jaar tegen de begrooting van kolonien hebben gestemd, toegevoegd: hebt gij nu wat gewonnen in dezen Minister? Spreker antwoordt, dat hij den vorigen Minister van Kolonien te onzeker achtte en te onpractisch in zijn plan; hij rekende dit toen als zeer gevaarlijk voor de leiding onzer koloniale zaken in de toekomst en heeft daarom tegen zijne begrooting gestemd. Maar nu vraagt de heer Godefroi: hebt gij wat gewonnen in uwe bestrijding? en dan antwoordt spreker, jà en neen. Ik heb nu een Minister van eene andere rigting, van eene zeer geavanceerde rigting, en dat was de rigting van den minister Loudon niet. Wat is nu het voordeel? Nu weten wij wat wij hebben; toen niet. Het

is niet te ontkennen dat wij nu hebben een Minister van eene zeer radicale wetenschap; en dat is ons voordeel. Maar wij hebben ook verloren, omdat de vorige Minister meer conservatief was dan deze. Wat is er vroeger gebeurd? Er was verwarring ontstaan in het Kabinet, en dit heeft den val van den minister Loudon veroorzaakt. Het Kabinet had vooropgesteld: liberaal hier, behoudend in de koloniën. De Minister van Zuylen, die dat behoud voorstond, viel, en het was dus duidelijk dat het Kabinet ook in de kolonien de liberale rigting wilde volgen. Het was dus afgeweken van zijn programma. Wij wisten niet meer wat wij aan dat Kabinet hadden. Daarom heb ik het bestreden. De heer Godefroi weet thans dat wij iets hebben verloren, maar ook iets hebben gewonnen, dat is: wij hebben thans zekerheid wat wij bestrijden. Spreker zal, naar aanleiding zijner beschouwingen, genoodzaakt zijn tegen deze begrooting te stemmen. Hij doet dit niet om den persoon des Ministers; hij heeft nooit betwijfeld dat de Minister is een eerlijk man. Maar dat is geen verdediging. Als hij dacht dat de Minister was oneerlijk, deloyaal, hij zou geen woord gesproken hebben. Maar het is wegens het stelsel en de rigting van dezen Minister, die hij gevaarlijk acht voor het Vaderland, dat hij stemmen zal tegen deze begrooting

De heer *Wintgens* mag niet verzwijgen dat hij de rede van den spreker uit Rotterdam gisteren met groot genoegen heeft gehoord, niet omdat hij in vele opzigten het met hem eens zou zijn, maar omdat die spreker niet teruggedeinsde voor eene oplossing van het belangrijke vraagstuk dat thans aan de orde is. Die spr. wenschte niet, gelijk een ander, de beslissing tot later te verdagen, maar ook hij achtte de zaak rijp voor behandeling en voor beslissing. Dat lid heeft de discussie niet schroomvallig ontweken, maar zijn gevoelen naar overtuiging uitgesproken. Spreker meent op enkele punten van de gehouden rede te moeten antwoorden. Die rede heeft op hem den indruk gemaakt dat daarin met opzet is ontweken *één* punt, dat hij zoo gaarne gewenscht had behandeld te zien, dat zijn de belangen van de Indische bevolking, de bespreking van hare regten, uitzigten en billijke verwachtingen. Daarvan is in die rede geen spoor te vinden. Hij heeft vroeger getracht te doen uitkomen dat op een en ander inzonderheid moet worden gelet en dat van de begeerten en aanspraken van de Europesche kolonisatie in de kolonie bedenkelijke gevolgen zijn te vreezen. Die gevolgen vreest hij niet zoo zeer van het cultuurstelsel, dat een uitvloeisel is van de Regering, die waakzaam is voor de regten en de belangen van de Indische bevolking. Intusschen is op dit laatste punt niet gelet, of daarvan is geen gewag gemaakt. Wel kwam de spr. uit Rotterdam onwillekeurig aan den rand van de questie, maar hij trad terug wanneer het op 't bespreken daarvan aankwam. Opvallend was het dat, wanneer die spr. van de suikercultuur sprak, hij Cheribon in het midden liet. Gewaagde dat lid van de tabakscultuur, dan werd Rembang verzwegen. Het zijn intusschen juist Rembang en Cheribon waarop het hier aankomt. Dat zijn punten waar het systema van den bedoelden spreker zich heeft ontwikkeld. Het gebeurde aldaar moet men dus niet zoo ter zijde laten. Nog met de laatste mail zijn er tijdingen nopens de uitkomsten van de vrije exploitatie ontvangen, die weinig geruststellends opleverden. Rembang en Cheribon zijn geene op zich zelve staande verschijnselen, maar het zijn verschijnselen van een systema dat daar in toepassing gebragt is. Dat zijn de gevolgen van een stelsel van kolonisatie tegenover eene maatschappij van kinderen. Hij beschouwt toch de Javanen als eene maatschappij van kinderen, als eene kinderlijke bevolking. En in die opvatting is hij versterkt door de rede van het lid uit Rotterdam, dat, gewagende van de invoering van het kadaster op Java, zeide: de Javaantjes zijn uitstekende landmeters. Als men op dergelijke wijze van de bevolking spreekt, dan straalt daarin eene rigting en strekking door, die aantoont hoe men die bevolking beschouwt, en hij hecht daaraan des te meer, omdat hij hier overstaat tegen een man die deel heeft uitgemaakt van de Indische maatschappij. Daaruit kan worden afgeleid dat men die bevolking beschouwt als de werkkracht, de stof, de *matière première*. En nu gaat hij verder, nu neemt hij het cultuurstelsel in zijn politiek-regtelijke grondslagen, in zijne gematigde vormen, waarvoor in de plaats zou treden een privaatregtelijke toestand. Uit dien toestand verwacht hij eene gewijzigde, eene gemaskeerde slavernij. Aan de eene zijde heeft hij een opregt feit, maar aan den anderen kant ontstaat eene arglistige en huichelachtige vertooning, een slim overleg. Cheribon levert de bewijzen van die laaghartigheid op. Men heeft in den loop van de discussie gezegd dat elk moederhart klopt bij de aankomst van elke mailboot, maar hij vreest dat door het verlaten van het tegenwoordig stelsel de grenzen onzer roeping tegenover Java geheel zouden worden overschreden, dat men alle redelijke grenzen zou te buiten gaan en dat, even als men uit Amerika schreef, de grondtrek van het stelsel zijn zou: maak geld en maak geld. Hij vreest dat op die wijs de kloppende harten bij de aankomst der boot bedenkelijk zouden vermeerderen. Hij blijft dus aan het cultuurstelsel door de Regering de voorkeur schenken. Naar zijne overtuiging leidt dat stelsel den Javaan tot arbeid en welvaart, niet alleen tot ontwikkeling op materieel maar ook op moreel gebied. Hij acht het in allen gevalle oneindig verkieslijker dan het stelsel dat men daar tegenover plaatst. De spr. uit Rotterdam heeft ook gewezen op het bezoek der Japannezen en gevraagd of men de toelating in Indië dan wil beletten? Spr. is zeer stellig voor de toelating, zoo de voorwaarden gelijk stonden, en hij gelooft zelfs in der tijd tot de zoekers alzoo te hebben gesproken. Maar staan de condities gelijk, let hij op de kinderlijke bevolking, dan kan hij niet tot eene dadelijke toelating besluiten, en dan gelooft hij dat de Javanen niet de allerminste behoefte aan die toelating hebben. Ook wijst hij er op dat de binnenlanden thans rustig zijn, maar hij twijfelt er aan of dit bij eene geheele openstelling het geval zijn zou. De spreker uit Rotterdam heeft gezegd dat hij wel twintig citaten zou kunnen overstellen tegen die waarvan de spreker zich heeft bediend. Hij houdt zich voor die mededeeling aanbevolen. Intusschen verzoekt hij hem toch nog eens kennis te nemen van de beschouwingen van een man die zijne bijzondere studie van Britsch-Indië heeft gemaakt; het geëerde lid leze vooral den brief van Tocqueville, waarin hij zeer overtuigende gronden voor het gevaarlijke eener onbeperkte toelating in de Kolonien zal aantreffen. Het is er verre af dat hij de Javanen wil onderdrukken, of de Kolonie als Staatsdomein wil beschouwen, maar aan den anderen kant wil hij ook maken dat men de voordeelen niet afhandig make en dat de bloei en rijkdom van Moederland en Kolonien verloren gaan. Voorts verdedigt hij eene uitdrukking van zijne rede in mei jl. gebezigd, waarop de spr. uit Rotterdam aanmerking heeft gemaakt, ten opzigte van het besluit van 12 maart jl. betrekkelijk de opleiding en benoeming van Indische ambtenaren. Wat hij gezegd heeft is geen scheldnaam, daardoor wordt niemand gekwetst. Maar nu dat is opgehaald, wijst spr. nog op de gevolgen van dat besluit van maart jl. Dat gevolg was dat zich niet meer dan twaalf jongelingen hebben aangemeld om tot ambtenaren in Indië te worden opgeleid. Hij verwacht dus dat er wel degelijk gebrek aan ambtenaren komen zal. Voor de intrekking van het besluit nopens het radicaal is in de behoorlijke waarneming onzer belangen in Indië, door kundige ambtenaren, niet voorzien, en men zal dus vroeger of later weder verpligt zijn zijne toevlugt te nemen tot mannen van mindere kennis en mindere opleiding. Voorst wijst spreker er op dat de publicatien, waarop het lid uit Rotterdam gewezen heeft, gebleken zijn afkomstig te wezen van den generaal Eerens, maar dat zij door den gouv.-gen. Baud waren afgekeurd. Ook bij deze gelegenheid is men weder opgekomen tegen de misbruiken, de uitspattingen, de verkeerdheid, die bij de uitgifte van contracten maar al te zeer hebben plaats gehad. Hij geeft dit toe, en hij keurt ze af, maar het bewijst nog niets tegen het stelsel zelf. Dat hij tegen die misbruiken is, heeft hij getoond bij het doen van zijne motie over het Pangka-contract, en die hij nog aan de Kamer zou onderwerpen zoo het noodig ware. Spreker merkt ten slotte op dat zich thans het vraagstuk zuiver voordoet, dat is: het cultuurstelsel zoo als het bestaat, of de vrije arbeid. Bij de beslissing van die vraag doen Cheribon en Rembang uitspraak.

De heer *van Lynden* kan zich niet vereenigen met de beschouwingen van den heer Fransen van de Putte over de verschillende partijen op het koloniaal gebied. Zeldzaam genoeg zal dit door beide partijen worden weêrsproken. Hoe 't zij, spreker zal strijden voor zijne opinie. En dan moet hij zeggen, dat hij niet alleen bezwaren heeft tegen den Minister, op genoemd gebied, maar tegen het geheele Kabinet. Hij kan niet toegeven, dat nu de oude koloniale oppositie niet zou gezeten zijn op de ministeriële bank. Het talentvolle hoofd dier oppositie vindt men wel niet, doch dat doet er niets toe. Men verzekerde, dat de portefeuille den heer van Hoëvell zou zijn aangeboden, maar dat hij die geweigerd zou hebben, omdat zijne optreding een schrik in den Lande zou hebben veroorzaakt; daarom werd het beter geacht een minder gevaarlijken naam te kiezen. Bij eene vorige gelegenheid is gesproken van zielsverhuizing, heeft men gezegd dat de ziel van den voornamen leider der voormalige koloniale oppositie in den Minister van Kolonien was overgegaan. Maar, zegt spreker, ik heb geene zielsverhuizing noodig, om tot deze conclusie te komen: de Minister, aan wiens regtschapenheid en opregtheid niet te twijfelen valt, is homogeen met de bedoelde oppositie, met het Ministerie. Wat de rigting van dit Kabinet betreft, kan ik dezen Minister niet isoleren van zijne ambtgenooten; ik heb stukken en verklaringen die de homogeniteit bewijzen van het geheele Kabinet op 't koloniaal gebied. Nu is de Minister van Binnenlandsche Zaken afwezig, die gezegd heeft: Gij maakt u noodeloos ongerust. Maar waarom is die Minister afwezig? Hij had zijnen ambtgenoot niet alleen moeten laten in den strijd. Spreker acht de tegenwoordigheid des Ministers van Binnenlandsche Zaken wel degelijk noodig, nu die openlijke loyale strijd is aangevangen.

De acte van beschuldiging tegen dit Kabinet ligt voor hem in de cultuurwet. Al had hij ook de overtuiging dat wij nooit over deze voordragt zullen discussiëren, dan nog zou hij daaruit de gronden van zijnen tegenstand putten, omdat die voordragt z. i. het stelsel van deze Regering bevat, waarin hij ziet het bederf van ons finantiële bestaan en de uitzuiging en de uitputting van den Javaan. De Min. van Finantien zeide, dat deze wet verdiende onderzocht te worden. Spreker meent dat reeds alles gezegd is, dat de zaak reeds in staat van wijzen is. En wat zal hij zeggen van de verblindheid van hen, die meenen, dat eene belasting in geld de verliezen zal kunnen goed maken, die de schatkist door die verandering lijden zal. Maar, mag men vragen, is dan het cultuurstelsel zoo in wezen veranderd, dat het door vrijen arbeid zou moeten vervangen worden? en wat is die vrije arbeid? Is die niet soms eene vermomde slavernij?

Nu heeft de heer Fransen van de Putte wel gezegd, dat hij, met eenigen goeden wil, zich sterk maakt dat, als zijne aangeprezen maatregelen gevolgd worden, dan dezelfde finantiële voordeelen te voorzien zijn; doch die persoonlijke sterkte is voor spr. geen genoegzame waarborg voor het behoud van die voordeelen. Het finantiële equivalent is dan ook de zwakke zijde der questie. Wat, vraagt hij, zult ge mij in de plaats geven? Lever mij het budget der toekomst. Dat is de questie. Spr. beantwoordt verder den heer Fransen van de Putte en vreest, even als anderen, dat de Gouvernements-cultures zeer zouden lijden door de toelating van de particuliere industrie. Hij wil geene proefnemingen van dezen aard.

Er is gezegd: wij hebben nooit beweerd, dat wij losmaking willen van de landen, die Moederland en Indië zamen hechten. — Het is zoo, maar het is eene *protestatio actui contraria*; ik zeg: uw weg leidt er toe.

Er is verder gezegd: de koffijcultuur is van den vrijen arbeid uitgesloten. — Doch bij de cultuurwet is dit *niet* het geval.

Men heeft het cultuurstelsel genoemd een noodzakelijk kwaad; doch spr. antwoordt wat de Minister van Binnenl. Zaken aan den heer Groen toevoegde: „zoo draag het dan, *omdat* het noodzaak is."

Maar hij komt terug tot de vraag: „Wat is er van dien vrijen arbeid?" De heer Fransen van de Putte heeft zich onthouden te spreken van Cheribon; maar nu moet spr. toch uit de eigen brochure van dien heer (en de heer Fransen van de Putte verklaarde gisteren daarvan geen woord terug te nemen) een en ander aanhalen over dien „zoogenaamden vrijen arbeid," die door de heeren van Hoëvell en Duymaer van Twist zoo verkeerdelijk in bescherming was genomen, gelijk er staat. Voorts leest spr.: „dat, waar de Javaan geen beschikking over den grond heeft, geen vrije arbeid mogelijk is, en dat de tijd nog niet daar is om de gedwongen suikercultuur op te heffen."

Bij den strijd, hier in deze Kamer over vrijen arbeid gevoerd, heeft de koloniale oppositie zich steeds beroepen op feiten, en welke waren die? Den vrijen arbeid op Cheribon. Nu *zijn* de stukken deswege er, eenige belangrijke uit het Maleisch vertaald. Ik heb ze gelezen, zegt spreker. Wat zal ik er van zeggen? Geheel zwijgen wil ik er niet over. Hij haalt enkele feiten aan. Dit onderzoek heeft niet plaats gehad in een aan vrijen arbeid vijandigen geest. En wat heeft hij bevonden? Dat de bevolking is gekomen in een toestand van groote afhankelijkheid en zij heeft alleen daarom niet geklaagd, omdat zij bevreesd was voor de hoofden; dat de hoofden geldelijk ondergeschikt waren aan de industriëlen; dat gebruik is gemaakt van hebzucht en geldzucht der hoofden, die de bevolking knevelen; dat de inwoners als slaven door de hoofden worden in dienst gesteld; dat dessa's-hoofden contracten hebben gemaakt, zonder dat ze wisten waarvoor zij verpligt waren; dat bedreiging heeft plaats gehad tegen hen die niet wilden gehoorzamen met verbanning naar Batavia. Zoo wil men een stelsel van corruptie invoeren, waarbij hoofden en particuliere industrie zullen winnen, maar waarbij de kleine man verliezen zal.

Nu zegt men wel: dat zijn excepties, dat behoeft niet elders het geval te zijn. Maar wij beweren, dat het een gevolg is van het stelsel zelf. Men zegt dat er slechts een vlek op het stelsel is, maar als het een vlek is, kan die niet uitgewischt worden, evenmin als de bloedvlek uit het sprookje van Blaauwbaard.

De spreker komt thans tot zijn besluit: Hij is bezorgd dat hetgeen de Regering wil wel degelijk moet voeren tot eene sociale revolutie in Indië, die door velen reikhalzend wordt te gemoet gezien, maar die door hem zeer wordt gevreesd.

De heer *Hugenholtz* zegt hoofdzakelijk: De heer van Bosse heeft heden al de sprekers opgeroepen, om hunne stem te motiveren. Ik heb daar niets tegen, maar wanneer ieder zijne stem motiveert, waar zal dat heen? Daarom zal ik eenvoudig een kort woord zeggen tot toelichting van hetgeen ik bij de algemeene beraadslagingen heb in het midden gebragt. Ik heb mij afgevraagd: waartoe deze wijdloopige discussie? Is het, om tot eene zuivere opvatting van art. 56 Reg.-Regl. te komen? Is het, om uit te maken of er meer of min vrije arbeid bestaat? Is het, om gebreken in Indië aan te wijzen en middelen tot herstel te bespreken? Ik geloof niet, dat dit de grondslag van deze discussie is. Deze discussie is een strijd tegen het Gouvernement. Er wordt wel strijd gevoerd tegen den Min. v. Kol, maar eene andere gedachte is daarin toch opgesloten. Men wordt daarin krachtig gesteund door de oppositie buiten de Kamer. En dat is aan die mannen nog al gemakkelijk, want wat deert het aan de suikermannen om eenige duizende guldens te besteden aan vliegende blaadjes, couranten-artikelen, brochures en wat dies meer zij. Ook den vorigen Min. van Kol. was dit beschoren. Maar deze heeft dat geschrijf genoemd onbeschaamde laster, en zoo is het ook nu nog: er wordt aangevoerd onbeschaamde laster ook tegen dezen Minister.

Ook ik ben doordrongen van het belang der questie, die wij hier bij herhaling hebben behandeld. De oppositie zegt: er moeten beginselen gesteld worden tegenover beginselen. Maar welke zijn dan uwe beginselen? De heer de Brauw zeide: behoud van het cultuurstelsel en regeling van de particuliere industrie. Ook ik verlang dat, maar dat is dan toch weder in strijd met hetgeen de heer Wintgens wil, want die verlangt geen vrijen arbeid, die wil Java terugbrengen tot den toestand van 1829 en 1830, dat is de afsluiting van Europeërs met begunstiging van enkele suikercontractanten, die dan als ambtenaren werden beschouwd. Geen aanraking met Java dan misschien met Batavia en Samarang, en dus Java weder in de geïsoleerde positie van de vorige eeuw terug; dat wil de spreker uit Delft. — Anderen, bijv. de heer Godefroi, willen verandering, verbetering, ja liberale toepassing van het Regerings-reglement, maar behoud van het cultuurstelsel, handhaving van de finantiële belangen des Lands.

En dat willen immers de sloopers niet; die willen toch de millioenen aan de fortuinzoekers overleveren. Het is mij een raadsel hoe men aan de liberalen iets toedicht, wat zij niet zeggen of niet willen. En daarop bouwen zij dan met veel emphase hunne beschuldigingen, die geheel in strijd zijn met het karakter van ons volk. Is het eene eerlijke taktiek om te wijzen op die geldelijke voordeelen, als bestemd om *weggeworpen* te worden door een deel der Vertegenwoordiging. Ik wil slechts herinneren aan wat de heer van Twist hier gezegd heeft: hoe lang de Gouvernements-cultures nog zullen moeten duren, maar dat daarom *ook*, en juist daarom, regeling der particuliere industrie noodig was. Als dat is, gelijk het is, de meening der liberale partij, is het dan eerlijk om uit te gaan van de veronderstelling, dat het cultuurstelsel eensklaps moet vervallen? En welke middelen neemt men te baat om die absurde meening ingang te doen vinden? Men geeft eene ontrouwe interpretatie van een concept-wet. Men knipt enkele losse zinsneden er uit, en die worden dan gecommentarieerd en gecondemneerd. Mijne innige overtuiging is, dat de cultuurwet geene andere bedoeling heeft dan het behoud der Gouvernements-cultures, en regeling der particuliere industrie. Ja maar, zegt men, de koffijcultuur wordt aan de particuliere industrie overgelaten. Neen, de koffijcultuur *is* er buiten, want de contracten loopen maar voor vijf jaren, zoo lang als de plant noodig heeft om te bloeijen. De koffijcultuur is voor de particulieren onmogelijk. Het tin is er ook buiten. De suikercultuur is geregeld bij de contracten met het Gouvernement. Wil men nu den tabak er ook uit laten? Maar dat is tot dusver niet beweerd, ook niet van de zijde der oppositie, en men vergete niet dat van dat tweede gewas 12 millioen pond in 1862 in Nederland is aangevoerd. Ik wil echter afwachten het Voorloopig Verslag van de cultuurwet. Maar *één* punt wil ik releveren naar aanleiding der rede van den heer Godefroi. Dit lid zeide, dat de bedrijfsbelasting beschouwd wordt als het aequivalent van het koloniaal batig slot. Maar die stelling is fout. Immers het cultuurstelsel wordt voorshands behouden, en de vrije cultuur, die er is of komt, zal retributie betalen, hetgeen tot dusver niet is geschied. Men krijgt dus eene bedrijfsbelasting *plus* het koloniaal batig slot van het Gouvernements-cultuurstelsel. Ik houd dus vol dat de liberale partij geenszins de materiële belangen van Nederland of van Indië voorbijziet, en verklaar dat iedere maatregel, die dit tot grondslag zou hebben of daartoe zelfs in de toekomst aanleiding zou geven, mij tot tegenstander zal hebben, van welken Minister die ook moge uitgaan. Ik wil behoud van het cultuurstelsel, met regeling der vrije industrie, mits het een het ander niet hindere.

Maar *dat* debat kan nu niet gevoerd of beslist worden bij deze discussien over de begrooting van het Departement van Kolonien. — Men schetst de particuliere ondernemers als bezield door lage hebzucht, als bloedzuigers, als het schuim der maatschappij. Spreker laat die qualificatie voor rekening van den spreker uit Delft. Maar hij vraagt: was er *één* die den eersten voet op Indischen bodem stelde anders, dan om fortuin te maken? Gaat er iemand heen anders dan om fortuin te maken? Of zijn het misschien de officiële suiker-contractanten die het niet te doen is om fortuin te maken? Hoe zijn de meesten naar Java gegaan? Door hun fortuin, hun aanzien of hooge geboorte? Ik laat alle personen buiten spel. Ik behoor niet tot hen, die met nijdige oogen de fortuin van eigen energie aanzien; maar ik heb gestreden daartegen, dat die fortuinen zoo aanzienlijk worden vermeerderd en dat men hier in den Haag schatten kan verzamelen zonder ooit op Java geweest te zijn. Ik vraag, met het oog op het avontuurlijk leven van officiële en niet officiële fortuinzoekers, wie de meeste achting verdienen: ôf zij die door het Gouvernement met een aanzienlijk vermogen zijn begiftigd, ôf hij die zijn kapitaal waagt en op eigen wieken fortuin tracht te maken door inspanning en vlijt? Natuurlijk worden beiden gedreven door eigenbelang. Daarom zegt de een: de Javaan is lui, vadsig, en de ander: hij is niet arbeidzaam of ontwikkeld, al naar mate h[...] belang medebrengt. Maar die officieele con[...] hebben veel voor op hunne contracten. [...] ciële contractanten hebben vele relatien me[...] ambtenaren en staatspersonen in Indië; en er [...] vele hooge ambtenaren hier, die geldelijk bel[...] contracten hebben. Daarom wordt hun [...] boven het hoofd gehouden, ten nadeele [...] officiële personen. En nu wil de oppositie d[...] geregelden toestand laten voortduren, terwijl d[...] rale partij, door wettelijke regeling, vastheid en [...] lijke waarborgen wil geven. Wat heeft m[...] van Lynden gedaan? Hij heeft geëxcerpeerd [...] boek over Cheribon. Dit was niet gelukkig [...] om het hier ter sprake te brengen. Ook ik [...] boek gelezen, en welke was de indruk die [...] gemaakt heeft? Deze: dat het 't krachtig[...] oplevert voor de groote zwakte der Regering[...] Men leest er van advies op advies, maar [...] besluit wordt er genomen. En bovendi[...] resumeert zich tot zeer weinige personen [...] goed gelezen heb, tot een slecht Javaansch h[...] is afgezet, en tot een controleur. Daarin [...] zich nu al het kwaad waarover zooveel op[...] gemaakt. Geldt dit nu geheel Cheribon [...] Rembang? Op dit oogenblik zijn hier te [...] personen veroordeeld om gehangen te wor[...] men daarnaar de moraliteit van ons Volk [...] Uit de stukken blijkt ook dat er een zee[...] onderzoek heeft plaats gehad, ten gevolge [...] schrijvingen uit Batavia. En nu erken ik: [...] misbruiken plaats gehad, maar als de za[...] naauwkeurig wordt onderzocht, dan betwij[...] men er wel zoo over spreken zal als hede[...] geschied.

De heer *van Voorthuysen* moet voorname[...] staan, omdat de laatste spreker hem heeft toe[...] gij bestrijdt den Min. van Kolonien om opp[...] voeren tegen de Regering, tegen den Min. [...] Spr. behoort tot diegenen, die het ongelu[...] niet al de denkbeelden van dezen Min. van K[...] te deelen. Maar hij werpt verre van zich af [...] wijt, alsof het hem zou te doen zijn om opp[...] voeren. Integendeel, al heeft spr. met eenigen [...] de hervorming van dit Kabinet te gemoet [...] toch heeft hij zich verheugd in de optreding va[...] Min. van Kolonien, omdat hij een reeks van [...] Indië heeft doorgebragt en met de zedelijke en [...] ontwikkeling aldaar van nabij bekend is. [...] gemeend, dat deze Minister van die zede[...] stoffelijke ontwikkeling een groote vo[...] zou zijn. Ook deze gaan spreker bovenal te[...] Wel verre van wantrouwen had hij dus de [...] verwachtingen bij de optreding van dezen [...] Tot zijn leedwezen zijn die verwachtingen echte[...] gesteld. Immers reeds in het ontwerp tot [...] der slavernij straalde zeer weinig menschlie[...] voor de vrijgelatenen door, en is de wet vas g[...] veranderd, dan is zij, zijns ondanks, liberaler ge[...] Zoo ook met het cultuur-ontwerp. Terwijl h[...] dat de Minister den vrijen arbeid wil besch[...] legt hij belasting op den vrijen arbeid. Men [...] toevlugt nemen tot de dessa-hoofden en midde[...] overtuiging aanwenden, en *welke* middelen? [...] Fransen van de Putte heeft die gisteren reeds [...] wezen. Men zal geld schieten aan de onnad[...] ligtzinnige menschen, die het genoegen van he[...] blik hooger stellen dan de belangen van [...] komst, om ze te laten verlokken tot het slui[...] contracten. En dan zal het Gouvernement [...] beiden treden, om straffen op te leggen, en w[...] welke straffen. In antwoord op den heer Hug[...] die meende dat niet over de Memorie van Toe[...] maar over de wet moest gesproken worden, [...] spreker op, dat hij over de wet spreekt, en w[...] artt. 14, 22 en 24, en wanneer de heer Co[...] de tijd is nog niet daar, dan antwoordt hij: h[...] hier eene questie van vertrouwen in den M[...] De cultuurwet is eene vrucht van den Mini[...] aan de vruchten kent men den boom. U[...] overtuiging zal hij dus tegen het budget st[...] omdat hij geen vertrouwen stelt in dezen Mi[...]

De voortzetting der beraadslagingen wordt [...] op morgen ochtend ten 11 ure.

In den loop der zitting heeft de *Voorzitter* [...] gedeeld dat is ingekomen eene missive van den [...] van Oorlog, daarbij, ingevolge zijne belofte [...] discussien over zijne begrooting gedaan, ing[...] een nominatieven staat der kadetten die [...] Kon. Militaire Akademie kosteloos onderwijs ge[...] De Minister geeft in die missive nogmaals [...] zijn wensch te kennen dat de geschreven opgave [...] zal dienen tot inzage der leden van de Kam[...] Wordt besloten dit *geheim* stuk ter visie der [...] te leggen.

In de zitting van de Tweede Kamer van di[...] 2 dezer zijn ingekomen de volgende verzoekschr[...] als: vier adressen, houdende aandrang op de aann[...] van het wetsontwerp wegens de beide waterweg[...] van het bestuur van het Hoogheemraadschap [...] land; Burgemeester en Wethouders van Nieuwe[...] de Kamer van koophandel en fabrieken te Amst[...] M. Donker en andere ingezetenen van Worm[...] Zaandijk en Koog aan de Zaan; — een adres va[...] Loos, grondeigenaar te Amsterdam, houdende be[...] tegen de rigting van een spoorweg van Breda [...] Moerdijk, en een adres van H. van Assen en a[...] fabriekanten enz. van gouden en zilveren werken [...] Leeuwarden, aandringende op herziening der [...] omtrent den waarborg en de belasting dier werken [...] Deze adressen zijn verzonden naar de commissie [...] de verzoekschriften.

In de zitting van de Tweede Kamer van woensd[...] 3 december zijn de navolgende verzoekschriften i[...] gekomen, als: een adres van den Gemeenteraad v[...] Apeldoorn, houdende aandrang op de aanneming [...] het wetsontwerp wegens de beide waterwegen; [...] adres van J. Buysman te Zaandam, houdende [...] zwaren tegen de doorgraving van Holland op [...] smalst; een adres van het Gemeentebestuur van [...] nerden, betrekkelijk het wetsontwerp tot regeling [...] het gebied der regterlijke collegien. Deze adressen [...] zijn verzonden naar de commissie voor de verzoek[...] schriften.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.